

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ**

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин
Кафедра підприємництва та економіки підприємства

Кваліфікаційна робота

на тему: *«Обґрунтування напрямів залучення інвестицій для здійснення
виробничо-господарської діяльності»*

Виконала: студентка II курсу
освітнього рівня «магістр»
групи ЕП-23-1зм спеціальності
076 "Підприємництво та торгівля"
Корюкіна Катерина Сергіївна
Керівник: д.е.н., професор Жадько К.С.

Дніпро
2024 рік

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ**

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин
Кафедра підприємництва та економіки підприємства

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи
магістра

на тему: *«Обґрунтування напрямів залучення інвестицій для здійснення
виробничо-господарської діяльності»*

Виконала: студентка II курсу
освітнього рівня «магістр»
групи ЕП-23-1зм спеціальності
076 "Підприємництво та торгівля"
Корюкіна Катерина Сергіївна
Керівник: д.е.н., професор Жадько К.С.

Дніпро
2024 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин
Кафедра підприємництва та економіки підприємства
Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр
Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою д. е. н., проф.

К.С. Жадько _____

«__» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу студентки
Корюкіної Катерини Сергіївни

1. Тема роботи: «Обґрунтування напрямів залучення інвестицій для здійснення виробничо-господарської діяльності»

Керівник роботи: д.е.н., професор, завідувач кафедри Жадько К.С.

Затверджена наказом університету від «__» _____ 2024 р. № _____

2. Строк подання студентом роботи «__» січня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: навчальні посібники, підручники, періодичні видання провідних, матеріали науково-практичних конференцій, річні звіти ТОВ «Енергоефективні рішення».

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити):

- визначити економічну сутність, властивості та класифікацію інвестицій, що дозволяють зрозуміти їхню роль у сучасній економіці;
- дослідити інвестиційну діяльність як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства;
- розробити методичні підходи до оцінювання ефективності залучення інвестицій;
- надати загальну характеристику підприємства;
- проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства;
- виконати аналіз показників фінансового стану підприємства;
- визначити напрямки розвитку інвестиційної діяльності підприємства;
- розробити інвестиційний проект розвитку підприємства;
- розрахувати економічну ефективність інвестиційного проекту.

5. Перелік графічного матеріалу.

Рисунки: 11

Таблиця:

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1,2,3	д.е.н., професор Жадько К.С.		

7. Дата видачі завдання « » листопада 2024 р.

Керівник _____

Завдання прийняв до викладання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ за/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	20.11.24-30.11.24	виконано
2	Збір інформації до написання дипломної роботи	01.12.24 – 09.12.24	виконано
3	Написання першого розділу роботи	10.12.24 - 29.12.24	виконано
4	Написання другого розділу роботи	19.12.24-19.12.24	виконано
5	Написання третього розділу роботи	20.12.24 - 05.01.25	виконано
6	Написання вступу, висновків	06.01.25	виконано
7	Оформлення дипломної роботи	09.01.25	виконано
8	Рецензування	10.01.25	виконано

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Корюкіна К.С. Обґрунтування напрямів залучення інвестицій для здійснення виробничо-господарської діяльності.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля». Університет митної справи та фінансів, Дніпро 2025.

Магістерська робота присвячена комплексному дослідженню інвестиційної діяльності, її ролі в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства, спрямована на розробку практичних рекомендацій для визначення оптимальних напрямів залучення інвестицій з метою забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Енергоефективні рішення».

У роботі визначено економічну сутність, властивості та класифікацію інвестицій, що дозволило глибше зрозуміти їхню роль у сучасній економіці. Розглянуто інвестиційну діяльність як ключовий фактор розвитку підприємств, а також розроблено методичні підходи до оцінювання ефективності залучення інвестицій. Проаналізовано основні показники діяльності та розглянуто особливості здійснення виробничо-господарської діяльності ТОВ «Енергоефективні рішення». Визначено напрямки розвитку інвестиційної діяльності підприємства, розроблено інвестиційний проєкт розвитку підприємства та розраховано економічну ефективність інвестиційного проєкту.

Розроблені у ході дослідження теоретичні та практичні підходи можуть бути застосовані для вдосконалення інвестиційної політики підприємств та досягнення його стратегічних цілей.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, залучення інвестицій, інвестиційна привабливість, інвестиційний проєкт, економічна ефективність.

ABSTRACT

Koryukina K. Substantiation of areas for attracting investments for the implementation of production and economic activities.

Qualification Thesis for Master's Degree in Specialty 076 «Entrepreneurship and Trade». University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The master's thesis is devoted to a comprehensive study of investment activity, its role in ensuring the competitiveness of the enterprise, and is aimed at developing practical recommendations for determining the optimal directions for attracting investments in order to ensure the efficiency of the production and economic activities of LLC "Energy Efficient Solutions".

The paper defines the economic essence, properties and classification of investments, which allowed for a deeper understanding of their role in the modern economy. Investment activity is considered as a key factor in the development of enterprises, and methodological approaches to assessing the effectiveness of attracting investments are developed. The main performance indicators are analyzed and the features of the implementation of the production and economic activities of LLC "Energy Efficient Solutions" are considered. The directions of development of the investment activity of the enterprise are determined, an investment project for the development of the enterprise is developed and the economic efficiency of the investment project is calculated.

The theoretical and practical approaches developed during the study can be applied to improve the investment policy of enterprises and achieve their strategic goals.

Keywords: investments, investment activity, investment attraction, investment attractiveness, investment project, economic efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Інвестиції: економічна сутність, властивості, класифікація	7
1.2 Інвестиційна діяльність як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства	13
1.3 Методичні підходи щодо оцінювання ефективності залучення інвестицій	19
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	24
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ»	25
2.1 Загальна характеристика підприємства	25
2.2 Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства	31
2.3 Аналіз показників фінансового стану, що характеризують інвестиційну привабливість підприємства	39
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	49
РОЗДІЛ 3 ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ»	51
3.1 Напрямки розвитку інвестиційної діяльності підприємства	51
3.2 Розробка інвестиційного проекту розвитку підприємства	55
3.3 Розрахунок економічної ефективності інвестиційного проекту	60
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	71
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

У сучасних умовах економічної нестабільності та конкуренції підприємства стикаються з викликами забезпечення стабільного функціонування та розвитку. Інвестиції є одним із ключових чинників, які дозволяють підприємствам розширювати виробничі потужності, модернізувати технологічну базу та підвищувати конкурентоспроможність. Проблема залучення інвестицій набуває особливого значення через обмеженість власних фінансових ресурсів підприємств і необхідність використання зовнішніх джерел фінансування.

Актуальність цієї магістерської роботи обумовлена потребою у розробці обґрунтованих підходів до залучення інвестицій, які враховують особливості внутрішнього та зовнішнього середовища, а також орієнтовані на підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності

Теоретичні і практичні дослідження у сфері інвестиційного менеджменту проводили такі провідні українські науковці як: О.В. Белінська, Л.В. Боровік, А.В. Гриньов, К.М. Дідур, Н.О. Коломієць, Л.А. Костирко, О.Т. Левандівський, А.А. Мазаракі, Т.В. Романова, А.Г. Семенов, Л.М. Сорока тощо.

Мета кваліфікаційної роботи магістра: теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо напрямків залучення інвестицій для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити економічну сутність, властивості та класифікацію інвестицій, що дозволяють зрозуміти їхню роль у сучасній економіці;
- дослідити інвестиційну діяльність як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства;
- розробити методичні підходи до оцінювання ефективності залучення інвестицій;
- надати загальну характеристику підприємства;

- проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства;
- виконати аналіз показників фінансового стану підприємства;
- визначити напрямки розвитку інвестиційної діяльності підприємства;
- розробити інвестиційний проєкт розвитку підприємства;
- розрахувати економічну ефективність інвестиційного проєкту.

Об’єкт дослідження – процес залучення інвестицій у виробничо-господарську діяльність підприємства ТОВ «Енергоефективні рішення».

Предмет дослідження – методи, механізми та інструменти залучення інвестицій, спрямовані на забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності.

Методи дослідження: загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: системного аналізу та синтезу; економіко-статистичні та методи порівняння; графічні методи (побудова схем, графіків, діаграм).

Теоретико-інформаційну базу дослідження становлять навчальні посібники, підручники та періодичні видання провідних вітчизняних фахівців, що висвітлюють актуальні питання залучення інвестицій для здійснення виробничо-господарської діяльності. Крім того, у роботі використано матеріали науково-практичних конференцій, а також річні звіти ТОВ «Енергоефективні рішення».

Розроблені у ході дослідження теоретичні та практичні підходи можуть бути застосовані для вдосконалення інвестиційної політики підприємств та досягнення його стратегічних цілей.

Дипломна робота складається із вступу, 3 розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків. Робота викладена на 70 сторінках, містить 20 таблиць, 18 рисунків, 20 сторінок додатків. Список використаних джерел містить 51 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Інвестиції: економічна сутність, властивості, класифікація

Сьогодні, в умовах війни та критичної необхідності підтримки економіки, стратегічно важливими як для держави так і кожного окремого підприємства, постають інвестиції, оскільки саме вони сприяють функціонуванню національного господарства, активізують процеси розширеного відтворення, створення нових підприємств та робочих місць, а інколи і цілих галузей та секторів, підвищують конкурентоздатність, що сьогодні дуже важливо – забезпечують отримання додаткових надходжень до бюджету.

В економічній теорії термін «інвестиції» з'явився досить давно, як економічна категорія у вітчизняній науковій літературі наприкінці 80-х років двадцятого сторіччя. Термін «інвестиції» має латинське походження – investire (вкладати), в економічну теорію і практику зазначене поняття прийшло з англійської мови – to invest (вкладати). У загальному трактуванні під поняттям інвестиції розуміють вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. В якості економічної категорії інвестиції визначають як економічні відносини, які виникають в процесі розширеного відтворення з приводу використання накопичуваної частини створеного продукту з метою збільшення кількості і поліпшення якості виробничого і фінансового капіталів [17].

Інвестиції є ключовим елементом економічної діяльності і відображають процес вкладання капіталу з метою отримання прибутку в майбутньому. Основна економічна сутність інвестицій полягає в перенесенні ресурсів у часі з метою отримання прибутку або доходу у майбутньому. Це може включати купівлю фінансових активів, нерухомості, обладнання чи інших активів з метою збільшення їхньої вартості або отримання доходу від них [14].

Оскільки поняття інвестицій досить широке, різні науковці зважаючи на різні підходи, види і форми дають своє тлумачення, тому в наукових джерелах зустрічається широкий перелік визначення поняття «інвестиції», що є обґрунтованим. Проаналізуємо визначення терміну «інвестиції» в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення терміну «інвестиції»

Господарський кодекс України	довгострокові вкладення різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності з метою одержання доходу (прибутку) або досягнення іншого соціального ефекту
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	всі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інші види діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект
Доунс Дж., Гудман Дж. Е.	використання капіталу з метою отримання додаткових коштів або шляхом вкладення в привабливі інвестиційні проекти (прибуткові підприємства) або за допомогою участі в ризикованому (венчурному) проекті з метою отримання прибутку, що свідчить про чітку спрямованість на отримання прибутку як основну мету інвестування
Макконнелл К., Брю С.	витрати на будівництво нових заводів, на верстати і устаткування з тривалим терміном служби; витрати на виробництво і нагромадження засобів виробництва, збільшення матеріальних запасів; витрати на поліпшення освіти, здоров'я, працівників чи на підвищення мобільності робочої сили
Бланк І.	вкладення капіталу в грошовій, матеріальній і нематеріальній формах в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання поточного доходу або забезпечення зростання його вартості в майбутньому періоді
Городецький А.Е., Вороніна А.А.	економічна категорія, яка характеризує довготермінове вкладання капіталу в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання прибутку
Войнаренко М., Спіфанова І.	вкладення капіталу в усіх можливих формах з метою забезпечення його зростання в майбутньому періоді, отримання поточного прибутку або вирішення певних економічних та позаекономічних завдань

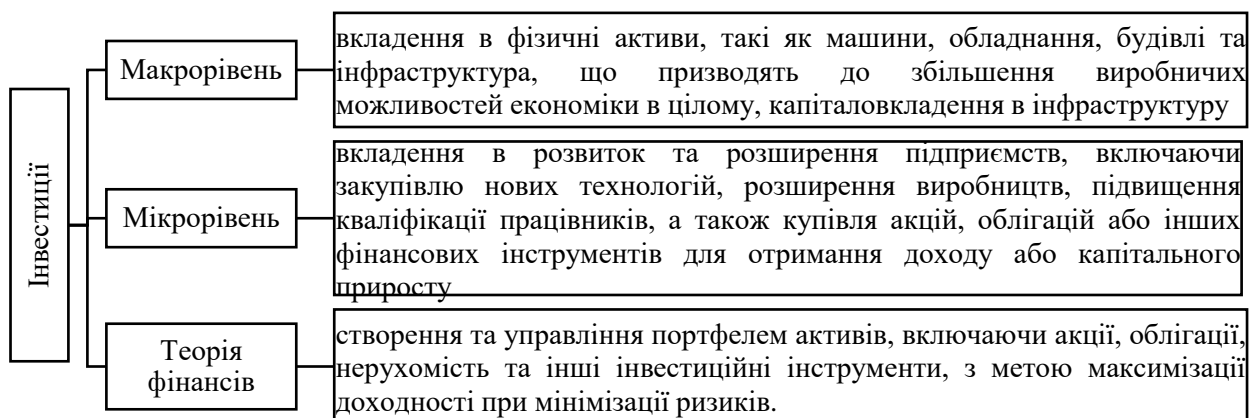
Складено автором на основі [41]

Отже, можна побачити, що значна частина науковців, а саме Кене Ф., Бланк І., Городецький А., Вороніна А., Войнаренко М., Спіфанова І., Пересада

А., Майорова Т. розглядають інвестиції як вкладення капіталу. Науковці Макконел К. та Брю С. розглядають інвестиція як витрати [41].

Тобто, під інвестиціями можемо розуміти вкладення будь-яких коштів в матеріальні, нематеріальні та фінансові активи з метою отримання прибутку або іншого корисного ефекту. Це вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. Приріст капіталу повинен бути достатнім для того, щоб компенсувати інвестору відмову від використання наявних коштів на споживання в поточному періоді, винагородити його за ризик, відшкодувати можливі втрати від інфляції в майбутньому періоді.

Інвестиції відіграють важливу роль як на макрорівні, так і на мікрорівні та можуть мати різний зміст залежно від конкретного напрямку чи сфери застосування. Вони визначають майбутнє країни в цілому, окремого суб'єкту господарювання і є рушійною силою в розвитку економіки (рис. 1.1).

Складено автором на основі [4]

Рисунок 1.1 Зміст поняття «інвестиції» за напрямками економіки

Інвестиції мають кілька ключових властивостей, які впливають на їхню ефективність і привабливість для інвесторів, а саме:

– доходність - очікуваний прибуток від інвестицій. Висока доходність може бути результатом збільшення вартості активів (капітальний приріст) або отримання регулярного доходу (наприклад, дивідендів чи відсотків);

– ризик - відображає можливість втрати частини або всього капіталу, вкладеного в інвестиції. Він може бути пов'язаний із коливаннями ринкових цін, економічними змінами, політичними подіями та іншими факторами. Різні види інвестицій мають різний рівень ризику;

– ліквідність, яка визначає, наскільки швидко і без значних втрат можна перетворити інвестицію на грошові кошти. Високоліквідні активи, такі як акції великих компаній або грошові ринки, можна продати швидше, ніж менш ліквідні активи, такі як нерухомість або спеціалізовані облігації;

– часовий горизонт - період, протягом якого інвестор планує тримати свою інвестицію. Інвестиції можуть бути короткостроковими (менше одного року), середньостроковими (від одного до п'яти років) або довгостроковими (понад п'ять років). Тривалість інвестицій впливає на їхню стратегію і ризику;

– стабільність - властивість інвестицій бути стабільними та передбачуваними у своїх доходах і вартості. Інвестиції з високою стабільністю зазвичай мають меншу волатильність і менш ризиковані.

– диверсифікація - стратегія розподілу інвестицій серед різних активів або класів активів з метою зменшення ризику. Диверсифікація допомагає уникнути великих втрат у випадку негативних подій, що впливають на окремі інвестиції;

– рентабельність - показник, який відображає співвідношення між доходом, отриманим від інвестицій, і вкладеним капіталом. Рентабельність вимірюється в процентах і показує, наскільки вигідні інвестиції;

– ринкова вартість - поточна вартість інвестицій на ринку. Вона може змінюватися в залежності від попиту і пропозиції, а також економічних і фінансових умов;

– економічний вплив - інвестиції можуть впливати на економіку в ширшому контексті, наприклад, через створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури, інновації та зростання ВВП;

– вимоги до капіталу - це мінімальна сума грошей, яку потрібно вкласти для здійснення інвестиції. Наприклад, деякі інвестиції можуть вимагати

великого стартового капіталу, тоді як інші доступні з меншими вкладеннями [34].

Розглянуті властивості допомагають інвесторам оцінювати інвестиційні можливості та приймати обґрунтовані рішення, базуючи їх на своїх фінансових цілях, терпимості до ризику та інвестиційних стратегій.

Інвестиції охоплюють широкий спектр вкладень капіталу, які можуть реалізовуватися через різні форми та мати різні характеристики.

1. Форми інвестицій:

- фінансові інвестиції: купівля акцій, облігацій, пайових інвестиційних фондів тощо;
- нерухомість: купівля житлової або комерційної нерухомості для отримання доходу або збільшення її вартості;
- виробничі інвестиції: вкладення в нові технології, машини та обладнання для розширення виробництва;
- інвестиції в стартапи: вкладення в нові підприємства на ранніх етапах їх розвитку.

2. Характеристики інвестицій:

- ризик: різні інвестиції мають різний рівень ризику, який може включати фінансові втрати, коливання ринку тощо.
- доходність: інвестиції можуть приносити різний рівень доходу, наприклад, відсотки, дивіденди або приріст капіталу.
- ліквідність: легкість перетворення інвестицій в грошові кошти без значних втрат вартості.
- тривалість: термін, протягом якого інвестиція залишається активною, може бути короткостроковим або довгостроковим.

3. Цілі інвестування:

- забезпечення фінансової стабільності: інвестиції можуть допомогти забезпечити фінансову безпеку в майбутньому.
- зростання капіталу: за допомогою інвестицій можна збільшити свій капітал з часом.

– дохід: отримання регулярного доходу, наприклад, через дивіденди або відсотки [26].

Інвестиційні рішення зазвичай залежать від фінансових цілей, терпимості до ризику і особистих уподобань інвестора. Існують різні класифікації інвестицій, залежно від різних критеріїв. Основні класифікації предсталено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація інвестицій

Ознака	Характеристика
За спрямуванням вкладень	Прямі інвестиції: інвестиції, спрямовані на створення нових підприємств або розширення існуючих, які можуть включати іноземний капітал та технології.
	Портфельні інвестиції: інвестиції у фінансові активи, такі як акції, облігації або інші фінансові інструменти.
За об'єктом інвестування	Матеріальні (реальні) інвестиції: вкладення у реальні активи, такі як машини, обладнання, нерухомість.
	Нематеріальні інвестиції: інвестиції у інтелектуальну власність, дослідження і розробки, бренди тощо.
За періодом використання капіталу	Довгострокові інвестиції: інвестиції, які очікуються приносити дохід або вартість протягом тривалого періоду (зазвичай понад один рік).
	Короткострокові інвестиції: інвестиції, призначені для здобуття короткострокових прибутків (менше одного року).
За рівнем ризику	Консервативні (низькоризикові) інвестиції: інвестиції з низьким ризиком втрат капіталу, зазвичай асоційовані з більш стабільними активами.
	Агресивні (високоризикові) інвестиції: інвестиції з високим рівнем ризику, але з вищим потенціальним доходом.

Складено автором на основі [32]

Розглянуті класифікації дозволяють розуміти різноманітні аспекти інвестиційного процесу та визначати стратегії інвестування в залежності від конкретних цілей та умов.

Отже, під інвестиціями мається на увазі вкладення будь-яких коштів у матеріальні, нематеріальні та фінансові активи з метою отримання прибутку або іншого ефекту. Класифікація форм (видів) інвестицій і типів інвесторів дозволяє підприємству більш ефективно управляти інвестиційним портфелем.

1.2 Інвестиційна діяльність як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» інвестиції безпосередньо розглядаються в контексті інвестиційної діяльності, яка являє собою сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. Так само як і термін «інвестиції» є багато тлумачень терміну «інвестиційна діяльність» (табл.1.3).

Таблиця 1.3

Трактування терміну «інвестиційна діяльність» науковцями

Закон України «Про інвестиційну діяльність»	сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій
Войнаренко М., Бушовська Л.	сукупність дій і заходів з розміщення коштів (інвестицій) з метою отримання зростаючої величини прибутку і досягнення позитивного фінансового результату підприємства
Гриньов А.В.	діяльність, спрямована на організацію та координацію інвестиційного процесу, яка ґрунтується на системі принципів, організаційно-економічних методів та техніки розробки й реалізації управлінських рішень
Майорова Т. В.	сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій
Новикова І.В.	система принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми та механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості підприємства та його стратегічного розвитку
Пересада А.А.	послідовна сукупність дій її суб'єктів (інвесторів та учасників) щодо здійснення інвестицій з метою одержання доходу або прибутку
Федоренко В.	процес управління усіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва

Складено автором на основі [7, 10, 27, 32, 33, 36, 50]

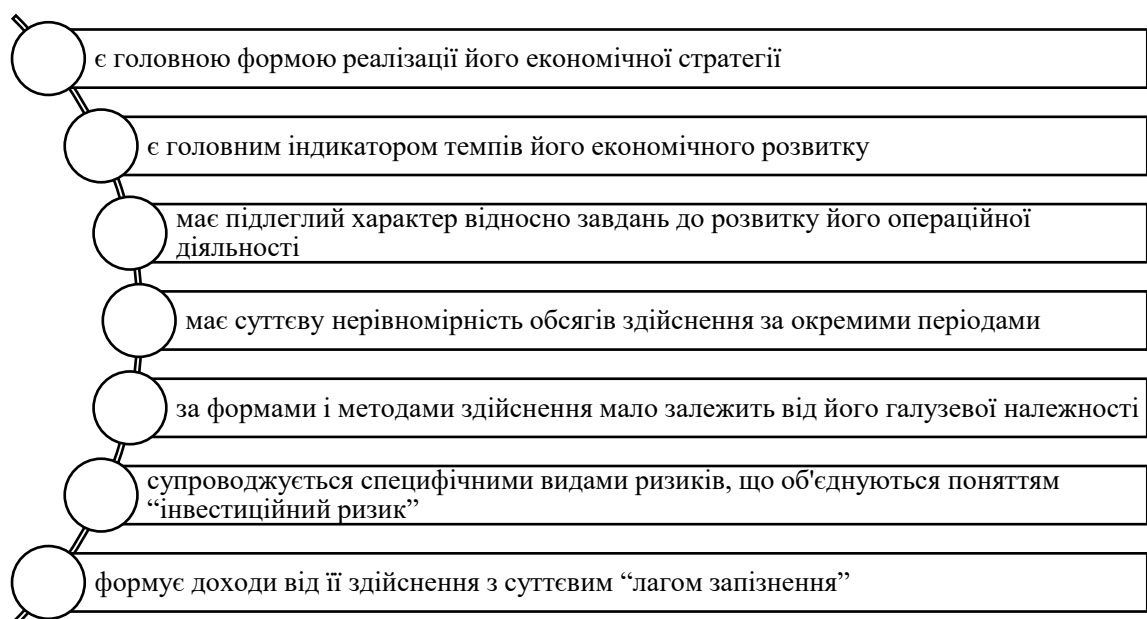
Дослідивши думки різних науковців можна дійти висновку, що інвестиційна діяльність - це діяльність з вкладення інвестицій, а також реалізація практичних дій для досягнення кінцевої мети з отримання прибутку або отримання будь-якого іншого корисного ефекту. Вона включає:

- вкладення інвестицій, тобто процес розміщення капіталу або ресурсів у різні активи або проекти з метою отримання прибутку або досягнення інших цілей. Інвестиції можуть бути фінансовими (акції, облигації), реальними (нерухомість, обладнання) або інтелектуальними (патенти, технології);

- реалізація практичних дій включає всі етапи від планування і оцінки інвестицій до їх реалізації та управління. Це можуть бути: оцінка і вибір інвестиційних проектів; фінансування; реалізація; моніторинг і коригування;

- досягнення кінцевої мети. Основною метою інвестицій є отримання прибутку або досягнення інших корисних ефектів, що може включати: фінансовий прибуток, стратегічні переваги, соціальний або екологічний ефект [43].

Інвестиційна діяльність підприємства характеризується такими основними особливостями, які пов'язані між собою (рис. 1.2).

Складено автором на основі [16]

Рисунок 1.2 Основні властивості інвестиційної діяльності

При реалізації інвестиційної діяльності основними напрямками для підприємств стають освоєння нових видів продукції, збільшення виробничої потужності, оновлення парку обладнання. Будь-яке з обраних підприємством напрямків інвестиційної діяльності має певний рівень ризику і характеристику інвестицій. До основних напрямків інвестиційної діяльності підприємства можна віднести:

- освоєння нових видів продукції - вимагає розробки детального бізнес-плану по ув'язці виробництва нових видів продукції з виробами серійного виробництва;
- збільшення виробничої потужності - вимагає докладного аналізу конкурентоспроможності продукції, що випускається на ринку;
- оновлення парку обладнання - вимагає маркетингового дослідження ринку, складання прогнозу затребуваної номенклатури виробів і прогнозу діяльності підприємства;
- зміщення спеціалізації парку обладнання - вимагає дослідження обсягів і параметрів конкурентоспроможної продукції [1].

Інвестиційна діяльність включає два основні компоненти: предмет і суб'єкта інвестиційної діяльності.

Предмет інвестиційної діяльності – це те, в що інвестують. Це можуть бути різні види активів, такі як:

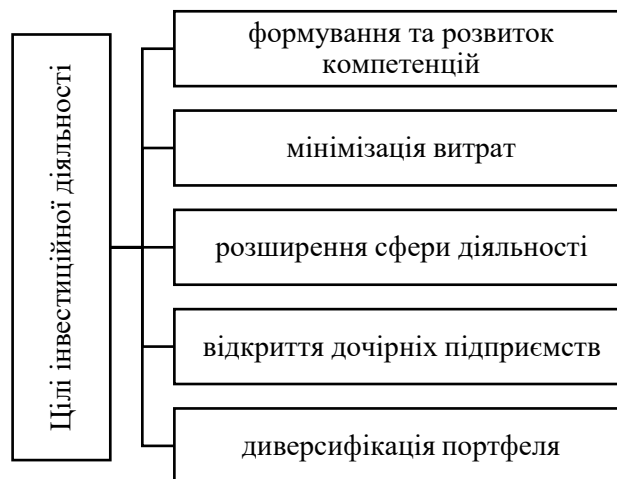
- матеріальні активи: нерухомість, обладнання, машини.
- фінансові активи: акції, облігації, депозити.
- нематеріальні активи: патенти, ліцензії, торгові марки.
- проекти: нові бізнес-проекти, стартапи, наукові розробки.

Суб'єкт інвестиційної діяльності – це особа або організація, яка здійснює інвестиції. Суб'єкти можуть бути різного роду:

- фізичні особи: приватні інвестори, вкладники.
- юридичні особи: компанії, інвестиційні фонди, банки.
- державні органи: державні інвестиційні компанії, фонди розвитку [10].

Інвестиційна діяльність включає як процес вибору, аналізу і вкладання ресурсів у вибрані активи, так і подальший моніторинг і управління цими інвестиціями з метою досягнення фінансових або стратегічних цілей [6].

Інвестиційна діяльність, як і будь-яка інша діяльність, спрямована на досягнення певних цілей. Основні цілі інвестиційної діяльності підприємств представлено на рис. 1.3.

Складено автором на основі [17]

Рисунок 1.3 Цілі інвестиційної діяльності

Головною метою реалізації інвестиційної діяльності є забезпечення зростання та ефективного використання капіталу. Це може включати кілька ключових аспектів.

1. Інвестиційна стратегія. Визначає довгострокові цілі та плани інвестування, включаючи типи активів, обсяги вкладень і терміни. Стратегія допомагає спрямувати інвестиційні рішення і досягати бажаних фінансових результатів.

2. Фінансовий аналіз і планування. Включає оцінку фінансового стану, аналіз ринку і оцінку потенційних ризиків та можливостей. Це допомагає у визначенні найбільш перспективних і ефективних інвестицій.

3. Оцінка ризиків. Аналіз можливих ризиків, які можуть вплинути на інвестиції, таких як ринкові коливання, економічні зміни, політична

нестабільність тощо. Ризик-менеджмент допомагає зменшити потенційні втрати і забезпечити збалансованість портфеля.

4. Диверсифікація. Розподіл інвестицій між різними активами, секторами або географічними районами для зменшення ризиків і підвищення ймовірності досягнення стабільного доходу.

5. Юридичні та регуляторні вимоги. Дотримання законодавчих і нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність, таких як правила фондових бірж, податкові вимоги, антикорупційні норми і захист прав інвесторів.

6. Аналіз ринку та дослідження. Постійне стеження за ринковими тенденціями, економічними показниками і конкурентним середовищем. Це дозволяє вчасно реагувати на зміни і адаптувати інвестиційні стратегії.

7. Фінансова дисципліна. Збереження дисципліни у витратах і прибутках, управління грошовими потоками і контроль за ефективністю інвестицій.

8. Оцінка ефективності. Регулярна оцінка результативності інвестицій, порівняння досягнутого з очікуваними результатами і коригування стратегій для досягнення кращих результатів.

9. Етичні та соціальні фактори. Дотримання етичних стандартів і соціальних відповідальностей, таких як інвестиції в стійкі і соціально відповідальні проекти або компанії.

10. Фінансові інструменти і механізми. Використання різних інвестиційних інструментів і механізмів, таких як акції, облігації, деривативи, інвестиційні фонди, для реалізації інвестиційних цілей [18].

Окреслені аспекти допомагають у структурованому підході до інвестицій, забезпечуючи не лише максимізацію доходу, але і управління ризиками, відповідність регуляторним вимогам і досягнення довгострокових фінансових цілей.

Вид інвестиційної діяльності безпосередньо залежить від особи або організації, що ініціює дану інвестиційну діяльність. До основних видів інвестиційної діяльності можна віднести:

- фінансове інвестування,
- реальне інвестування,
- позикове інвестування,
- лізинг [31].

Фінансові інвестиції - це вкладення капіталу в різні фінансові інструменти (депозитні вклади в банки, в пайові і боргові цінні папери, облігації, акції та ін.). Під інвестиціями в реальні активи розуміються вкладення коштів у матеріальні та нематеріальні активи. І хоча обидва типи інвестицій мають велике значення для інвестора, в цій роботі будуть розглянуті тільки інвестиції в реальні активи (реальні інвестиції).

Ризики в рамках реалізації інвестиційної діяльності полягають у частковій або повній втраті планованого ефекту – грошового потоку на будь-який зі стадій інвестиційного процесу. Ризик носить характер перманентної складової інвестиційної діяльності.

З метою мінімізації ризиків, в рамках інвестиційної діяльності слід ґрунтуватися на об'єктивній оцінці фінансового стану підприємства, доцільності інвестування, розміру необхідних інвестицій, рівня ризику, віддачі від інвестицій. Зниження інвестиційних ризиків безпосередньо впливає на підвищення комерційної привабливості підприємства та ефективність інвестиційної діяльності [43].

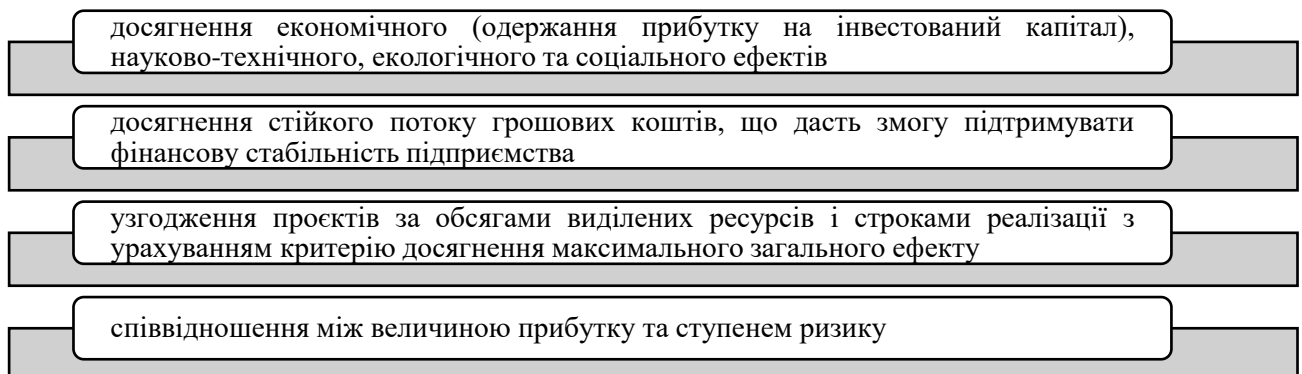
Отже, інвестиційна діяльність є важливою частиною економічного процесу, спрямованою на підвищення ефективності використання ресурсів і досягнення бажаних результатів. Одне з найбільш важливих господарських завдань, яке повинні вирішувати підприємства - це вигідне вкладення грошових ресурсів з метою отримання максимального доходу. Успішна реалізація інвестиційних завдань на тому чи іншому етапі розвитку підприємства може мати визначальне значення для його подальшої роботи.

1.3 Методичні підходи щодо оцінювання ефективності залучення інвестицій

Аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємств займає центральне місце в обґрунтуванні та виборі можливих варіантів вкладення коштів в операціях з реальними активами. Він є важливим інструментом, що забезпечує інвесторів інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень [22].

Прийняття рішень інвестиційного характеру є складним процесом, що потребує ретельного аналізу та оцінки різних факторів, вимагає комплексного підходу та врахування численних факторів, що можуть вплинути на результати інвестиційної діяльності:

- інвестиції можуть мати різні терміни повернення, тому важливо оцінювати майбутні грошові потоки з урахуванням їхньої поточної вартості;
- кожне інвестування вимагає використання ресурсів, які можна було б застосувати в інших проектах;
- аналіз майбутніх грошових потоків є ключовим аспектом, оскільки це дає змогу оцінити рентабельність інвестицій;
- інвестиційні рішення завжди супроводжуються ризиками, а різні інвестори можуть мати різні цілі (максимізація прибутку, зменшення ризиків тощо), і їхня поведінка може впливати на прийняття рішень тощо [42].

Складено автором на основі [19]

Рисунок 1.4 Критерії ефективності інвестиційної діяльності

Найбільш суперечливим питанням у сфері управління є вибір критерію прийнятності інвестицій. Найчастіше для аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства застосовують критерії представлені на рис. 1.4 [19].

Відповідно до сучасних концепцій, ключовими засадами аналізу ефективності інвестиційної діяльності є:

- зіставлення потоків капіталу – аналіз обсягу інвестиційних витрат, сум і строків повернення інвестованого капіталу;
- оцінка повернення капіталу – визначення ефективності інвестицій на основі показників грошового потоку (середньорічного або диференційованого за роками);
- приведення до реальної вартості – коригування суми інвестиційних витрат та грошових потоків до їхньої реальної вартості;
- диференційований вибір ставки відсотка – застосування різних ставок дисконтування для інвестиційних проєктів з урахуванням депозитної ставки, темпу інфляції, премії за ризик та ліквідність [34].

Ці засади дозволяють провести комплексний аналіз і приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій.

Розрізняють три види аналізу ефективності інвестицій, які дозволяють отримати комплексне уявлення про ефективність інвестиційних проєктів.

1. Фінансовий аналіз – визначає фінансові результати реалізації проєкту для його учасників, базуючись на очікуваній нормі дохідності, яка задовольняє всіх інвесторів.

2. Бюджетний аналіз – оцінює фінансові наслідки впровадження проєкту для різних рівнів бюджетів, включаючи очікувані видатки, податки та збори.

3. Економічний аналіз – досліджує співвідношення між результатами і витратами, оцінюючи ефективність інвестиційного проєкту для країни, галузі, групи підприємств або регіону [22].

Також в економічній науці розрізняють три групи методів розрахунку показників майбутньої ефективності інвестицій: методи на основі

співвідношення грошових надходжень і витрат, методи за даними бухгалтерської звітності, методи на основі теорії часової вартості грошей [22].

Методи, які базуються на співвідношенні грошових надходжень і витрат, є важливими інструментами для аналізу фінансової ефективності інвестиційних проектів. Основна мета цих методів — оцінити рентабельність проекту, порівнюючи очікувані доходи з витратами. Основні з цих методів включають:

1. Точка безбитковості: визначає обсяг продажів, при якому доходи покривають усі витрати. Це допомагає зрозуміти, скільки продукції потрібно реалізувати для досягнення рентабельності.

2. Аналіз чистого приведенного доходу (NPV): розрахунок різниці між приведеними грошовими надходженнями та витратами протягом життєвого циклу проекту. Якщо NPV позитивний, проект вважається вигідним.

3. Внутрішня норма доходності (IRR): визначає ставку дисконту, при якій NPV проекту дорівнює нулю. Вищий IRR порівняно з альтернативними інвестиціями свідчить про привабливість проекту.

4. Період окупності: вимірює час, необхідний для покриття початкових інвестицій за рахунок чистих грошових надходжень. Чим коротший період окупності, тим менший ризик для інвестора.

5. Аналіз чутливості: досліджує, як зміни в ключових припущеннях (наприклад, зміна витрат або доходів) впливають на результати проекту. Це допомагає оцінити ризики та визначити найбільш чутливі до змін параметри.

Використання цих методів дозволяє інвесторам приймати більш обґрунтовані рішення, оцінюючи фінансові перспективи проектів і зменшуючи ризики невдачі [24].

Використання методів, що базуються на даних бухгалтерської звітності, надає можливість детально проаналізувати фінансові результати підприємства, зрозуміти його потенціал для подальшого зростання і приймати обґрунтовані інвестиційні рішення. Основні підходи включають:

1. Аналіз фінансових коефіцієнтів: включає розрахунок різних коефіцієнтів, таких як рентабельність активів (ROA), рентабельність власного

капіталу (ROE), коефіцієнти ліквідності та фінансової стійкості. Ці показники дозволяють оцінити фінансове становище підприємства та його здатність генерувати прибуток.

2. Аналіз звіту про прибутки та збитки: дослідження структури доходів та витрат допомагає виявити основні джерела прибутків та витрат, а також оцінити рентабельність окремих видів діяльності.

3. Аналіз балансового звіту: оцінка активів, пасивів і власного капіталу підприємства дозволяє зрозуміти його фінансову стабільність і здатність до інвестування.

4. Аналіз грошових потоків: дослідження звіту про рух грошових коштів допомагає оцінити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми фінансами, а також його здатність забезпечувати грошові надходження для інвестицій.

5. Порівняльний аналіз: зіставлення фінансових показників підприємства з показниками конкурентів або галузевими середніми значеннями дозволяє оцінити його позицію на ринку та виявити сильні та слабкі сторони [51].

Методи, засновані на теорії часової вартості грошей, є ключовими для оцінки інвестиційних проектів, оскільки вони враховують, що вартість грошей змінюється з часом та дозволяють інвесторам більш точно оцінити майбутні вигоди від проектів, що допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій. Основні підходи в цьому контексті включають:

1. Дисконтовані грошові потоки (DCF): цей метод передбачає розрахунок приведеної вартості майбутніх грошових потоків, що генеруються проектом, шляхом їх дисконтирования за певною ставкою. Це дозволяє оцінити, скільки ці грошові потоки коштують на сьогодні.

2. Чистий приведений дохід (NPV): розрахунок NPV полягає в відніманні початкових інвестицій з суми дисконтованих майбутніх грошових потоків. Позитивний NPV свідчить про те, що проект може бути вигідним.

3. Внутрішня норма доходності (IRR): IRR – це ставка дисконту, при якій NPV проекту дорівнює нулю. Якщо IRR перевищує вартість капіталу, проект вважається привабливим.

4. Модифікована внутрішня норма доходності (MIRR): цей метод вдосконалює IRR, враховуючи різні ставки дисконту для позитивних і негативних грошових потоків, що дозволяє отримати більш реалістичну оцінку доходності.

5. Аналіз чутливості: досліджує, як зміни в ключових припущеннях (наприклад, ставках дисконту або прогнозах грошових потоків) впливають на NPV та IRR. Це допомагає виявити ризики та визначити, які фактори найбільше впливають на результати [22].

Отже, аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємств є невід'ємною складовою прийняття раціональних інвестиційних рішень. Він забезпечує необхідну інформацію для оптимізації процесу інвестування, зменшення ризиків і максимізації прибутків, що, в свою чергу, сприяє стійкому розвитку підприємства в умовах конкурентного середовища. За допомогою розглянутих вище методів щодо оцінювання ефективності залучення інвестицій оцінюється і порівнюється інвестиційна привабливість (ефективність) напрямів інвестування, окремих проєктів або об'єктів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

За результатами першого розділу отримано наступні висновки.

1. З'ясовано, що інвестиції – це вкладення будь-яких коштів у матеріальні, нематеріальні та фінансові активи з метою отримання прибутку або іншого ефекту. Класифікація форм (видів) інвестицій і типів інвесторів дозволяє підприємству більш ефективно управляти інвестиційним портфелем.

2. Встановлено, що інвестиційна діяльність є важливою частиною економічного процесу, спрямованою на підвищення ефективності використання ресурсів і досягнення бажаних результатів. Одне з найбільш важливих господарських завдань, яке повинні вирішувати підприємства - це вигідне вкладення грошових ресурсів з метою отримання максимального доходу. Успішна реалізація інвестиційних завдань на тому чи іншому етапі розвитку підприємства може мати визначальне значення для його подальшої роботи.

3. Дійшли висновку, що аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємств є невід'ємною складовою прийняття раціональних інвестиційних рішень. Він забезпечує необхідну інформацію для оптимізації процесу інвестування, зменшення ризиків і максимізації прибутків, що, в свою чергу, сприяє стійкому розвитку підприємства в умовах конкурентного середовища. За допомогою розглянутих вище методів щодо оцінювання ефективності залучення інвестицій оцінюється і порівнюється інвестиційна привабливість (ефективність) напрямів інвестування, окремих проєктів або об'єктів.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ»

2.1 Загальна характеристика підприємства

ТОВ «Енергоефективні рішення» – зареєстрована у 2017 році за юридичною адресою Україна, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, пров. Юннатів. Основним видом діяльності є монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування, а також будівництво трубопроводів; будівництво житлових і нежитлових будівель; організація будівництва будівель; інші спеціалізовані будівельні роботи; інші роботи із завершення будівництва тощо.

ТОВ «Енергоефективні рішення» є офіційним представником та дилером ТМ POLVAX. Компанія «POLVAX» – виробник та продавець українського обладнання для опалення, усунення конденсату на вікнах і охолодження приміщень. Також Компанія з 2008 року розробляє індивідуальні енергоефективні рішення для різних бізнесів: торговельних центрів, ресторанів, агропідприємств, виробництв харчової, хімічної, металургійної, фармацевтичної та інших галузей промисловості, а також проектує, монтує та супроводжує кліматичні рішення, що створюють оптимальні параметри якості повітря та енергоефективності.

ТОВ «Енергоефективні рішення» є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банку, круглу печатку, кутовий та інші штампи зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом.

Місія ТОВ «Енергоефективні рішення» – задоволення потреб своїх клієнтів, реалізуючи комплексні рішення.

Цінності комерційної організації:

– довгострокові партнерські відносини з клієнтами та постачальниками;

- постійне зниження витрат на виробництво, для підтримки високої конкурентоспроможності компанії;
- розвиток дилерської мережі компанії, для знаходження потенційних клієнтів.

Всю діяльність ТОВ «Енергоефективні рішення» умовно можна розділити на три основних бізнесу:

- управління основною діяльністю;
- виконання робіт та надання послуг;
- забезпечення функціонування процесів організації.

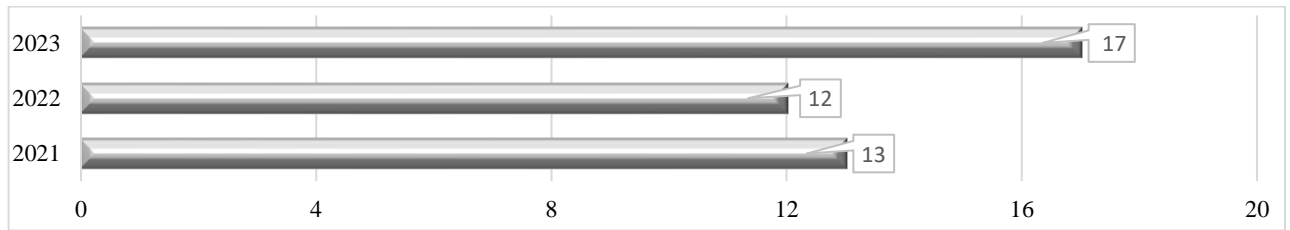
На ТОВ «Енергоефективні рішення» обраний лінійний тип організації. У додатку А наведена схема лінійного типу організаційної структури управління, який характеризується лінійними формами зв'язку між ланками управління і, як наслідок, концентрацією всього комплексу функцій управління та вироблення управлінських дій в одній ланці управління.

Трудові ресурси є головним ресурсом кожної комерційної організації, від якості й ефективності використання якого багато в чому залежать результати діяльності підприємства і його конкурентоздатності. На підприємстві ТОВ «Енергоефективні рішення» працює злагоджена команда професіоналів, яка керується умовами, правилами і принципами роботи на підприємстві (додаток Б). Дотримання всіх правил, які встановлено в комерційній організації – це основа ефективного функціонування організації.

Корпоративні цінності компанії – це принципи роботи або фундаментальні філософії, які регулюють внутрішню поведінку компанії, а також її відносини з постачальниками, клієнтами та акціонерами. Корпоративні цінності ТОВ «Енергоефективні рішення» представлено в додатку В.

На рис. 2.1 наведена динаміка чисельності персоналу ТОВ «Енергоефективні рішення» протягом 2021 – 2023 років. Можна побачити, що середньооблікова чисельність працівників комерційної організації на кінець 2021 року становила 13 осіб, на кінець 2022 року – 12 осіб, на кінець

2023 року – 17 осіб відповідно, тобто має місце тенденція до збільшення чисельності персоналу.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок 2.1 Динаміка чисельності персоналу ТОВ «Енергоефективні рішення», осіб

Проведемо оцінку формування та використання трудового потенціалу на ТОВ «Енергоефективні рішення». Склад і структура персоналу представлено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Склад і структура ТОВ «Енергоефективні рішення», осіб

Категорія персоналу	2021		2022		2023		Відхилення 2023/2021	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	абсолютне	відносне
Керівник	1	7,69	1	8,33	1	5,88	-	-
Адміністративний персонал	3	23,08	3	25,00	3	17,65	-	-
Обслуговуючий персонал	7	53,85	7	58,33	10	58,82	3	42,86
Допоміжний персонал	2	15,38	1	8,33	3	17,65	1	50,00
Всього, осіб	13	100	12	100	17	100	4	30,77

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

На частку керівника комерційної організації в 2023 році припадає 5,88% загальної чисельності персоналу, на частку адміністративного персоналу припадає – 17,65%, найбільшу частку в структурі персоналу займає обслуговуючий персонал – 58,82%, на частку допоміжного персоналу припадає – 17,65%.

Якісна характеристика персоналу ТОВ «Енергоефективні рішення» протягом 2021 – 2023 років наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Якісна характеристика персоналу ТОВ «Енергоефективні рішення»

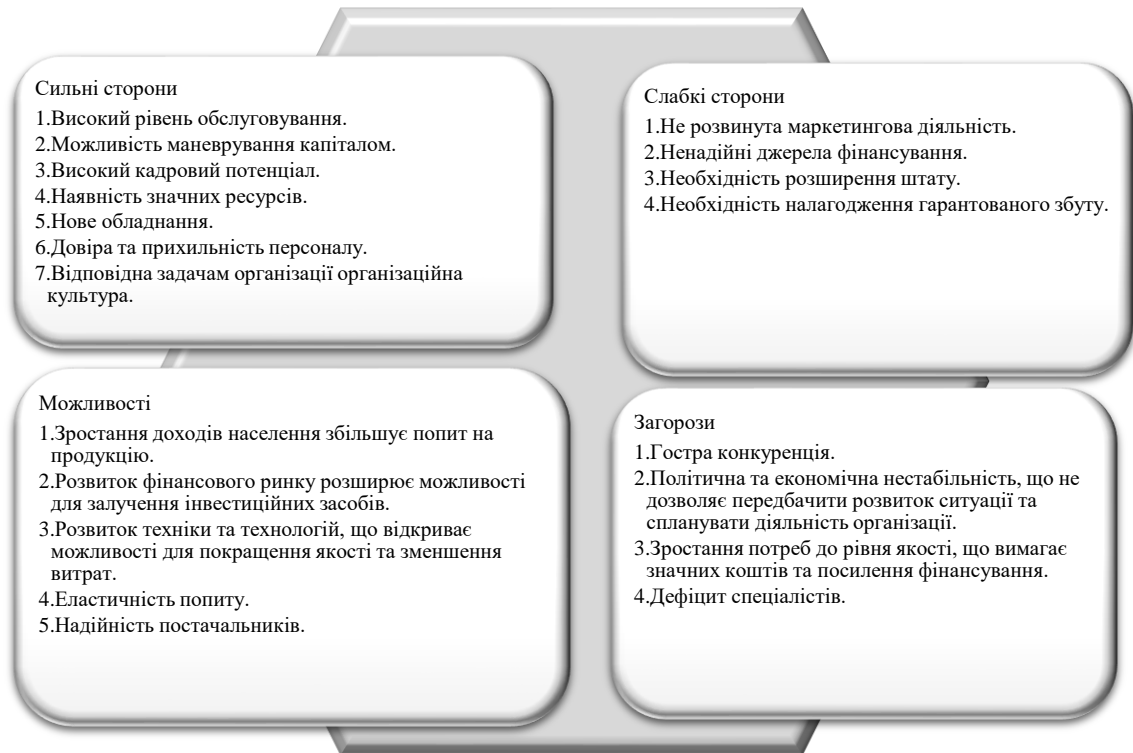
Категорія персоналу	2021		2022		2023		Відхилення 2023/2021	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	абсолютне	відносне
Рівень освіти								
середньо-технічна	6	46,15	5	41,67	7	41,18	+1	16,67
вища	7	53,85	7	58,33	10	58,82	+3	42,86
Вікова характеристика								
до 20 років	3	23,1	3	25,0	3	17,6	-	-
21 – 30 років	5	38,4	5	41,7	8	47,1	+3	60,0
31 – 45 років	3	23,1	3	25,0	4	23,5	+1	33,34
більше 45 років	2	15,4	1	8,3	2	11,8	-	-
Статева характеристика								
чоловіки	10	76,93	9	75,00	14	82,35	+4	10,0
жінки	3	23,07	3	25,00	3	17,65	-	-
Всього, осіб	13	100,0	12	100,0	17	100,0	+4	30,77

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Переважно більшість працівників мають вищу освіту, їх частка складає більше 50%, найбільшу питому вагу у структурі персоналу займають працівники з 21 років до 30 років в межах 38,4% – 47,1%, найменшу питому вагу працівники старші за 45 років, їх питома вага на кінець 2023 року склала 11,8%. У розрізі статевої характеристика переважають чоловіки, їх частка склала більше 75,0%, що пояснюється специфікою комерційної організації.

Будучи відкритою системою, організація реалізує і свою місію, і стратегію в зовнішньому оточенні, прагнучи бути для нього максимально корисною, щоб здійснити свої плани в довгостроковій перспективі. Тому успішність ТОВ «Енергоефективні рішення» безпосередньо обумовлена багатьма факторами: економічна і політична ситуація в країні і регіоні, в якому здійснюється діяльність, споживчим попитом, ступенем конкуренції, якістю матеріально-технічної бази, кваліфікаційними кадрами організації, рівнем

організації і технології виробництва продукції. Оцінку сильних і слабких сторін ТОВ «Енергоефективні рішення», зовнішніх можливостей і загроз розглянемо побудувавши SWOT-матрицю (рис. 2.2).

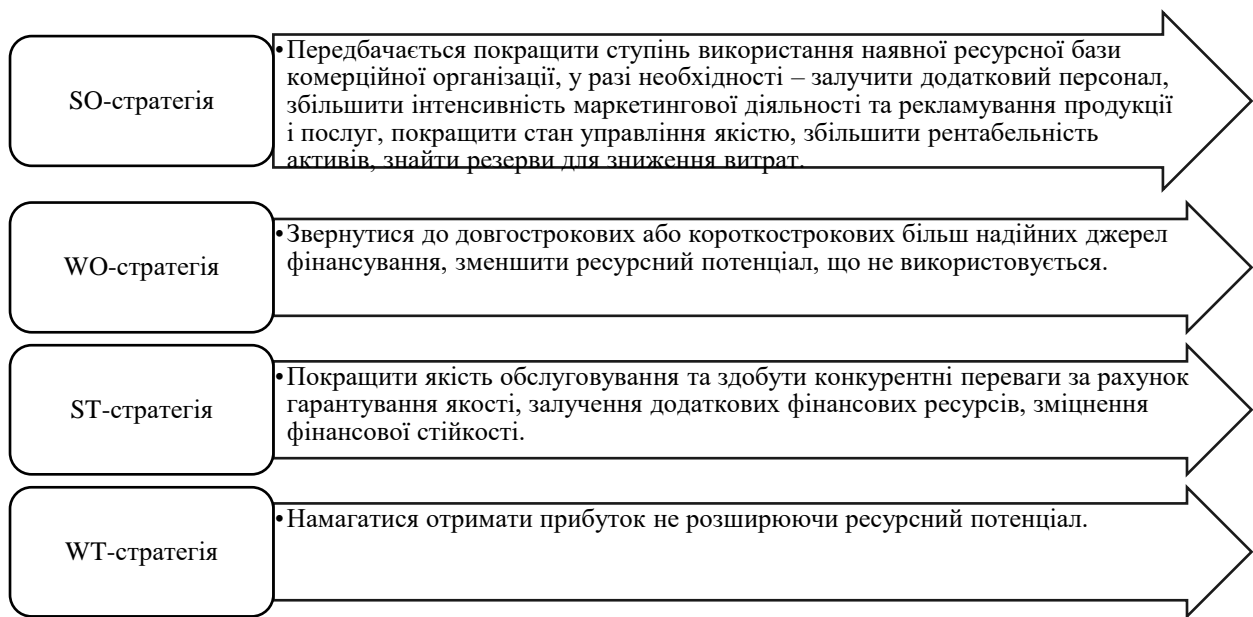

складено автором

Рисунок 2.2 Результати SWOT-аналізу ТОВ «Енергоефективні рішення»

За результатами SWOT-аналізу ТОВ «Енергоефективні рішення» можна побачити, що основні можливості для комерційної організації відкриваються в галузі розвитку техніки та технологій, залучення спеціалістів управління та маркетингу, однак це потребує значного фінансування, зважаючи на погрози з боку інфляційних процесів, нестабільності економічного розвитку, підвищення відсоткових ставок, необхідно зважено підходити до стратегії управління фінансами.

На рис. 2.3 представлено рішення SWOT-аналізу ТОВ «Енергоефективні рішення».

складено автором

Рисунок 2.3 Рішення SWOT-аналізу ТОВ «Енергоефективні рішення»

Отже, ТОВ «Енергоефективні рішення» – невелика комерційна організація, яка є офіційним представником та дилером ТМ POLVAX, розробляє індивідуальні енергоефективні рішення для різних бізнесів. На підприємстві обраний лінійний тип організації. Середньооблікова чисельність працівників комерційної організації на кінець 2021 року становила 13 осіб, на кінець 2022 року – 12 осіб, на кінець 2023 року – 17 осіб відповідно, тобто має місце тенденція до збільшення чисельності персоналу. Переважно більшість працівників мають вищу освіту, їх частка складає більше 50%, найбільшу питому вагу у структурі персоналу займають працівники з 21 років до 30 років в межах 38,4% – 47,1%, найменшу питому вагу працівники старші за 45 років, їх питома вага на кінець 2023 року склала 11,8%. У розрізі статевої характеристика переважають чоловіки, їх частка склала більше 75,0%, що пояснюється специфікою комерційної організації. Проведений SWOT-аналіз показав, що сильною стороною комерційної організації є орієнтація на створення лояльних споживачів, підприємство прагне задовольнити потреби своїх клієнтів для довгострокових відносин. Слабкою стороною підприємства є недостатня реклама та не розвинута маркетингова діяльність.

2.2 Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства

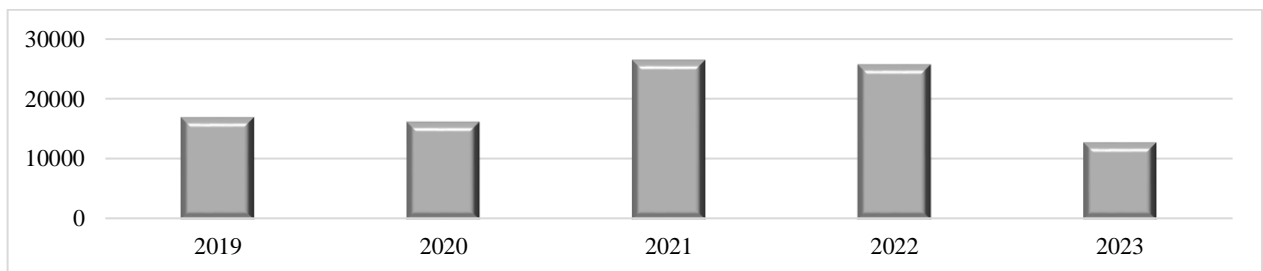
Фінансовий стан підприємства та його стійкість значною мірою залежать від того, яке майно має підприємство, в які активи вкладено капітал, який дохід вони йому приносять. Використовуючи дані фінансової звітності досліджуваного підприємства ТОВ «Енергоефективні рішення» проведемо аналіз основних показників фінансово-господарської його діяльності та фінансового стану. Склад активів ТОВ «Енергоефективні рішення» за останні п'ять років наведені у табл. 2.3, а їх динаміка на рис. 2.4.

Таблиця 2.3

Динаміка активів ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019	
						+,-	%
Необоротні активи	121,2	75,9	138,9	78,9	54,4	-66,8	-55,11
Оборотні активи	16469,3	15753,1	25985,7	25283,1	12375,2	-4094,1	-24,86
Баланс	16590,5	15829,0	26124,6	25362,0	12429,6	-4160,9	-25,08

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

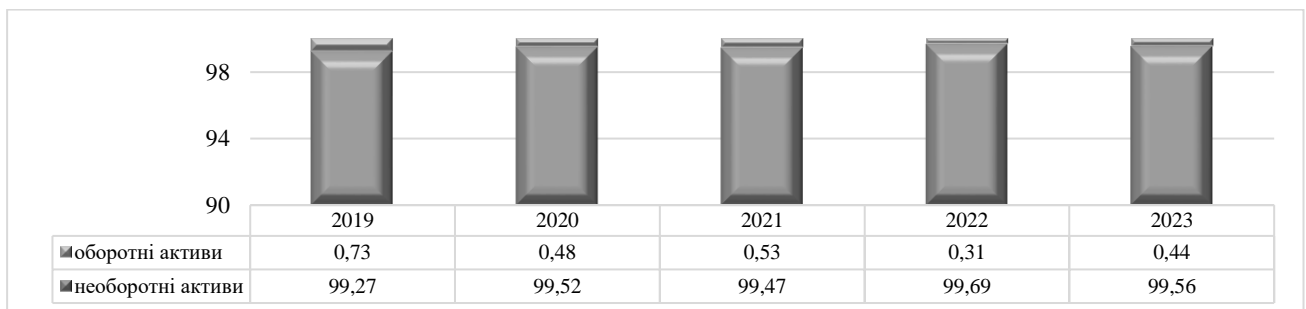
Рисунок 2.4 Динаміка активів ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

На кінець 2023 року вартість активів ТОВ «Енергоефективні рішення» склали 12429,6 тис грн, що на 4160,9 тис грн або на 25,08% менше ніж на кінець 2019 року. Протягом п'яти років вартість активів мала коливальний характер. Найбільша сума активів простежується на кінець 2021 року (26124,6 тис грн).

Загальна вартість необоротних активів на кінець 2019 року становила 121,2 тис грн. На кінець 2021 року їх вартість збільшилась до 138,9 тис грн, а на кінець 2023 року відбулось зменшення до 54,4 тис грн. Протягом досліджуваного періоду загальна вартість необоротних активів зменшилась на 66,8 тис грн або на 55,11%. Це може свідчити про погіршення майнового стану підприємства.

Спостерігається подібна тенденція і в динаміці оборотних активів. Так, загальна вартість оборотних активів на кінець 2019 року становила 16469,3 тис грн. На кінець 2021 року їх вартість збільшилась до 25985,7 тис грн, а на кінець 2023 року відбулось зменшення до 12375,2 тис грн. Протягом досліджуваного періоду загальна вартість оборотних активів зменшилась на 4094,1 тис грн або на 24,86%.

На рис. 2.5 наведена структура необоротних та оборотних активів ТОВ «Енергоефективні рішення» за 2019 - 2023 роки.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок 2.5 Структура активів ТОВ «Енергоефективні рішення», %

Розглянувши структуру активів ТОВ «Енергоефективні рішення» можна побачити, що на початок досліджуваного періоду в 2019 році вони склалися на 0,73 % із необоротних активів і на 99,27 % з оборотних активів. Відповідно до інформації представленої у додатку Г найбільш важливими елементами оборотних активів були запаси товарів, які склали 31,32 % від загальної суми активів (у тому числі готова продукція становила 25,86%) та інша поточна дебіторська заборгованість (52,81% від загальної суми активів).

На кінець досліджуваного періоду у 2023 році активи склалися з 0,44% необоротних активів і 99,56% з оборотних активів. Найбільш важливими елементами оборотних активів на кінець досліджуваного періоду були товарні кредити, що не оформлені векселем (дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги), яка дорівнювала 28,68% від загальної суми активів, інша поточна дебіторська заборгованість – 45,0% від загальної суми активів.

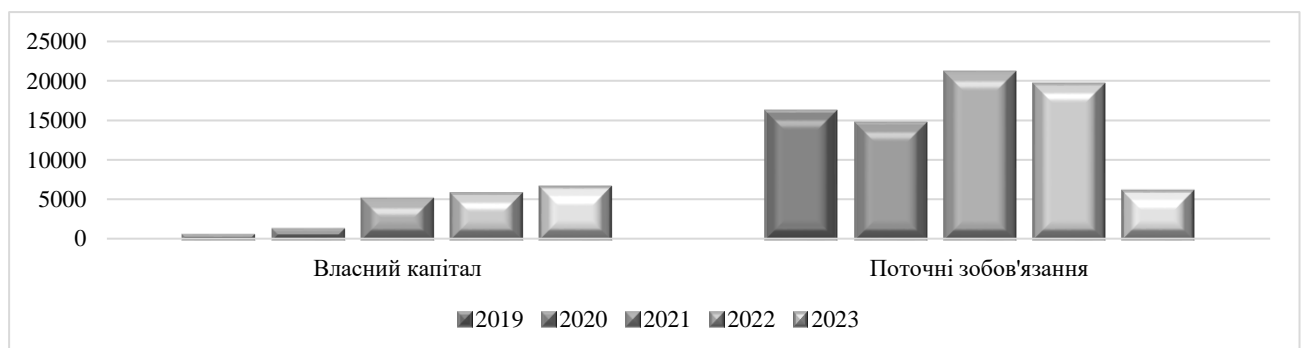
Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок власних та позикових коштів. До власних належать: статутний капітал, амортизаційні відрахування, валовий дохід та прибуток. До позикових – отримані кредити, пайові та інші внески, кошти мобілізовані на фінансовому ринку. Розглянемо динаміку власного капіталу та зобов'язань ТОВ «Енергоефективні рішення» за 2019 – 2023 роки у табл. 2.4 та на рис. 2.6.

Таблиця 2.4

Динаміка власного капіталу та зобов'язань
ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019	
						+,-	%
Власний капітал	501,2	1228,6	5087,0	5789,3	6441,6	5940,4	1185,2
Поточні зобов'язання	16089,3	14600,4	21037,6	19572,7	5988,0	-10101,3	-62,78
Баланс	16590,5	15829,0	26124,6	25362,0	12429,6	-4160,9	-25,08

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

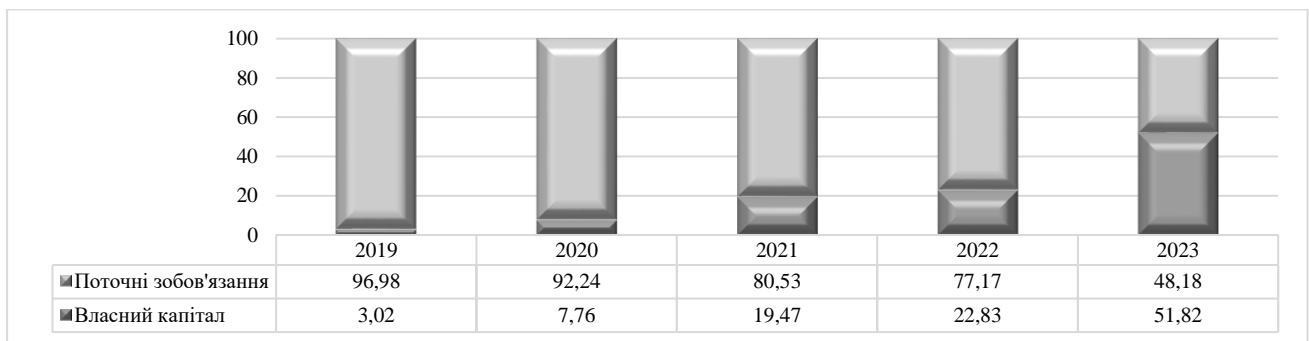
Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунки 2.6 Динаміка показників пасивів ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Як можна побачити з наведених даних на діаграмах вище, фінансові ресурси ТОВ «Енергоефективні рішення» складаються з власного капіталу та поточних зобов'язань. Власний капітал протягом досліджуваного періоду має стійку динаміку збільшення. На початок досліджуваного періоду він становив 501,2 тис грн, а на кінець досліджуваного періоду збільшився на 5940,4 тис грн або на 1185,2% у порівнянні з 2019 роком та склав 6441,6 тис грн.

Поточні зобов'язання ТОВ «Енергоефективні рішення» протягом досліджуваного періоду на відміну від власного капіталу мали динаміку коливального характеру. На кінець 2023 року їх сума зменшилась на 10101,3 тис грн або на 62,78% у порівнянні з 20219 роком і становила 5988,0 тис грн.

На рис. 2.7 наведена структура пасивів ТОВ «Енергоефективні рішення».

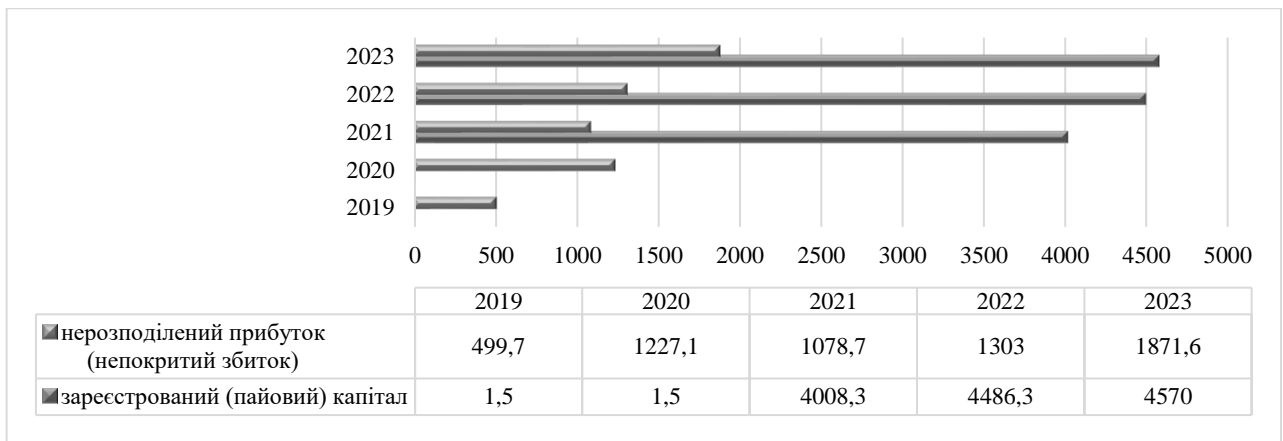

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок 2.7 Структура пасивів ТОВ «Енергоефективні рішення», %

Протягом 2019 – 2022 років найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів склали поточні зобов'язання. Їх питома вага коливалась від 96,98% до 77,14%. На кінець 2023 року у структурі фінансових ресурсів питому вагу становив власний капітал (51,82%). Питома вага поточних зобов'язань дорівнювала 48,18%.

Структура власного капіталу складається переважно з зареєстрованого (пайового) капіталу та нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). На рис. 2.8 можна побачити, що збільшення суми власного капіталу відбулось переважно за рахунок збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу у 2021 році.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

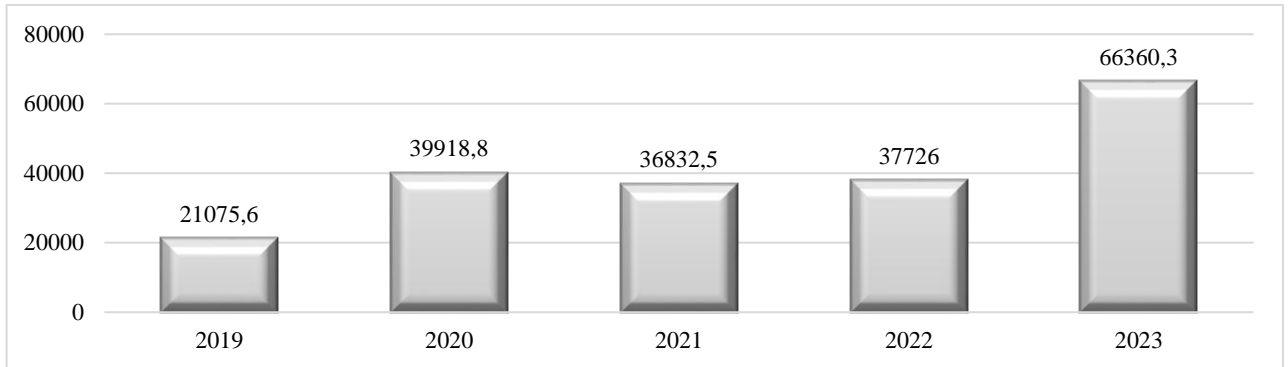
Рисунок 2.8 Структура власного капіталу ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Розглянувши структуру поточних зобов'язань ТОВ «Енергоефективні рішення» у додатку Д можна відмітити, що найбільшу питому вагу займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги та інші поточні зобов'язання. Частка поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги протягом 2019 – 2023 років має стійку динаміку росту (на кінець 2023 року вона склала 60,68%). Питома вага інших поточних зобов'язань поступово зменшується протягом 2019 – 2023 років та на кінець 2023 року складає 33,3%, що на 53,6 в п менше ніж у 2019 році.

Слід також відмітити, що поточних зобов'язань ТОВ «Енергоефективні рішення» має короткострокові кредити банків. Їх сума на кінець 2021 року збільшилась до 500 тис грн. На кінець 2023 року підприємство частково погасило заборгованість перед банківськими установами і сума короткострокових кредитів склала 166,7 тис грн. Питома вага цієї статті фінансової звітності на кінець 2023 року складає 2,78% у структурі поточних зобов'язань.

Отримання позитивного фінансового результату є ключовим завданням для будь-якого підприємства. Основна мета підприємства полягає в тому, щоб забезпечити прибутковість, що дозволяє не лише покривати витрати, а й забезпечити розвиток, інвестувати в нові проекти та створювати додаткову

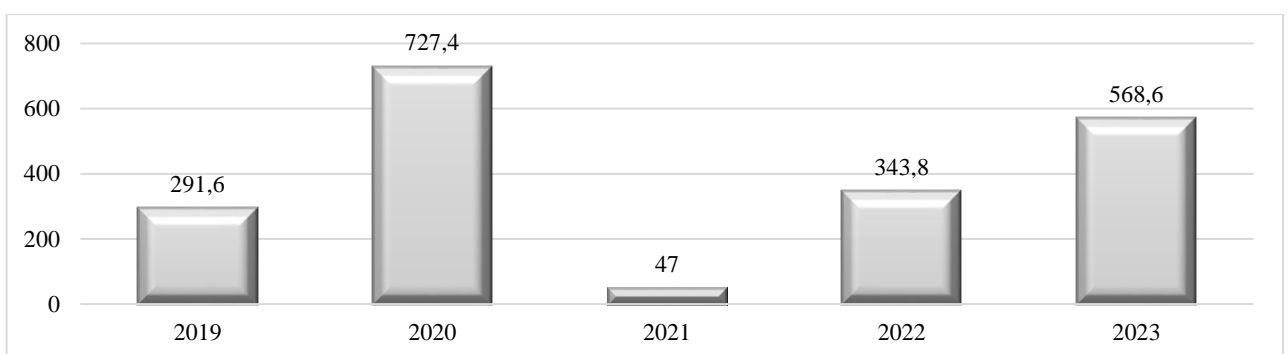
вартість для власників та акціонерів. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Енергоефективні рішення» за останні п'ять років представлена на рис. 2.9.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок 2.9 Динаміка чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Сума чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) має коливальну динаміку збільшення протягом 2019 – 2023 років. На кінець 2023 року його сума склала 66360,3 тис грн, що на 45284,7 тис грн або у 3 рази у порівнянні з 2019 роком.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок 2.10 Динаміка чистого прибутку ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Динаміка чистого прибутку ТОВ «Енергоефективні рішення» протягом 2019 – 2023 років представлена на рис. 2.10. Можна побачити, що динаміка

чистого прибутку досліджуваного підприємства має коливальний характер. Найбільше збільшення суми чистого прибутку відбулось на кінець 2020 року, яка дорівнювала 727,4 тис грн. На кінець 2021 року сума чистого прибутку стрімко впала до 47 тис грн (або на 93,53%). Останні два роки простежується тенденція збільшення чистого прибутку і на кінець 2023 року він дорівнює 568,6 тис грн, що на 277 тис грн або на 94,99% більше ніж на кінець 2019 року.

Таблиця 2.5

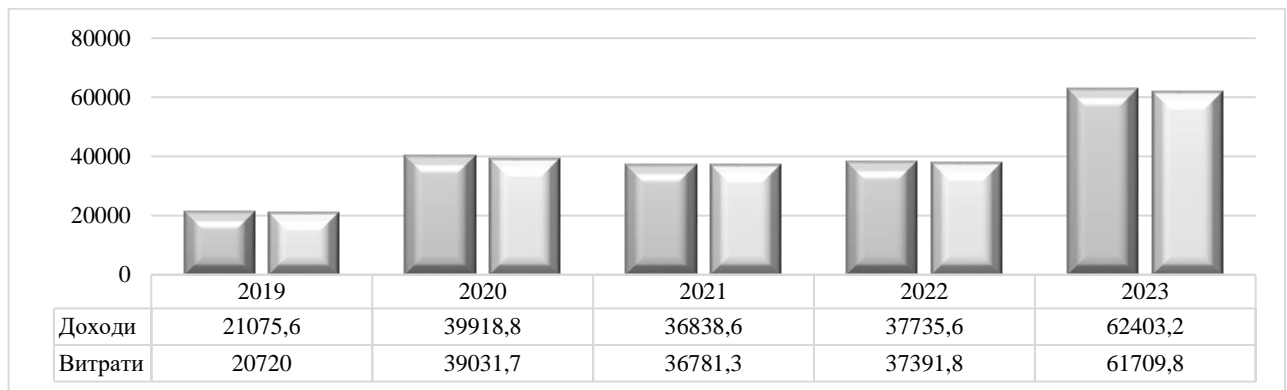
Динаміка показників формування прибутку
ТОВ «Енергоефективні рішення», тис.грн.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019	
						+,-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	21075,6	39918,8	36832,5	37726,0	62360,3	41284,7	195,89
Інші операційні доходи	-	-	6,1	9,6	42,9	42,9	100,0
Собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	19507,4	37507	34441,9	36080,0	60496,6	40989,2	210,12
Інші операційні витрати	1212,6	1524,5	2339,4	1236,4	1213,2	0,6	0,05
Інші витрати	-	0,2	-	75,4	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування	355,6	887,1	57,3	343,8	693,4	337,8	94,99
Податок на прибуток	64,0	159,7	10,3	-	124,8	60,8	95,00
Чистий прибуток	291,6	727,4	47,0	343,8	568,6	277	94,99

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Дослідження показників формування прибутку ТОВ «Енергоефективні рішення» за останні п'ять років, які представлено в табл. 2.5, свідчить про те, що у 2021 році зменшення суми чистого прибутку відбулось переважно за рахунок збільшення інших операційних витрат, які на кінець 2021 року становили 2339,4 тис грн, що майже у 2 рази більше ніж на кінець 2019 року. На кінець 2023 року збільшення суми чистого прибутку відбулось за рахунок збільшення доходів підприємства, а саме чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів. На рис. 2.11 представлена динаміка доходів та витрат ТОВ «Енергоефективні рішення» за

2019 – 2023 роки. На кінець 2023 року доходи ТОВ «Енергоефективні рішення» склали 62403,2 тис грн, що на 41327,6 тис грн або на 196% більше ніж на кінець 2019 року. Витрати ТОВ «Енергоефективні рішення» на кінець 2023 року склали 61709,8 тис грн, що на 40989,8 тис грн або на 197,82% більше ніж на кінець 2019 року.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок 2.11 Динаміка витрат ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

На представленій діаграмі можна побачити, що протягом 2019 – 2023 років доходи перевищують витрати, що є позитивним у діяльності підприємства. Різниця між доходами та витратами у досліджуваній період коливалась від 355,6 тис грн у 2021 році до 693,4 тис грн.

Отже, на кінець 2023 року загальна вартість активів підприємства склала 12429,6 тис грн. В структурі активів переважають оборотні активи, їх частка становила 99,56%. Власний капітал протягом досліджуваного періоду має стійку динаміку збільшення (на кінець 2023 року збільшився на 1185,2%). Поточні зобов'язання на відміну від власного капіталу мали динаміку коливального характеру. На кінець 2023 року у структурі пасивів питому вагу становив власний капітал (51,82%), поточні зобов'язання становили 48,18%. Протягом досліджуваного періоду доходи перевищують витрати, що є позитивним у діяльності підприємства. Останні два роки простежується тенденція збільшення чистого прибутку і на кінець 2023 року він дорівнює 568,6 тис грн, що на 277 тис грн або на 94,99% більше ніж на кінець 2019 року.

2.3 Аналіз показників фінансового стану, що характеризують інвестиційну привабливість підприємства

Залучення фінансових інвестицій є критично важливим для підприємства, оскільки це безпосередньо впливає на його розвиток, конкурентоспроможність та загальний успіх. Аналіз фінансової стійкості є основним інструментом для оцінки інвестиційної привабливості підприємства, оскільки інвестори прагнуть до впевненості в тому, що вкладені кошти будуть ефективно використані і забезпечать позитивний фінансовий результат.

Основні аспекти, які аналізуються при оцінці фінансової стійкості підприємства, включають: ліквідність, фінансова стабільність, ділову активність та рентабельність.

Баланс підприємства вважається ліквідним, якщо він відповідає певним критеріям, які забезпечують можливість своєчасного виконання зобов'язань. Ліквідність балансу можна оцінити за допомогою співвідношення між оборотними активами та поточними пасивами. Це співвідношення дозволяє зрозуміти, чи є підприємство в змозі покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок своїх активів.

Основні критерії, які зазвичай використовуються для оцінки ліквідності балансу:

1. **Оборотні активи:** це всі активи, які підприємство планує використовувати або перетворити на грошові кошти протягом одного року або одного операційного циклу, якщо він довший за рік. До оборотних активів відносяться грошові кошти, дебіторська заборгованість, запас товарів, готова продукція та інші короткострокові активи.

2. **Поточні пасиви:** це зобов'язання підприємства, які мають бути погашені протягом одного року або одного операційного циклу. До поточних пасивів відносяться кредиторська заборгованість, короткострокові кредити та позики, а також інші короткострокові зобов'язання.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки за кожною групою активу і пасиву балансу. Звіт про фінансовий стан підприємства буде абсолютно ліквідним, якщо він відповідатиме наступним умовам:

- найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм;
- активи, що швидко реалізуються, дорівнюють поточним пасивам або більші за них;
- активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них;
- активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви.

В додатку Е представлено аналіз балансу ТОВ «Енергоефективні рішення» щодо ліквідності протягом 2019 – 2023 років, а оцінка ліквідності балансу підприємства у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Оцінка ступеню ліквідності балансу ТОВ «Енергоефективні рішення»

Рівняння ліквідності	2019	2020	2021	2022	2023
A(1) >= П(1)	A1 < П1	A1 < П1	A1 < П1	A1 < П1	A1 < П1
A(2) >= П(2)	A2 < П2	A2 < П2	A2 < П2	A2 > П2	A2 > П2
A(3) >= П(3)	A3 > П3	A3 > П3	A3 > П3	A3 > П3	A3 > П3
A(4) <= П(4).	A4 < П4	A4 < П4	A4 < П4	A4 < П4	A4 < П4

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що протягом останніх п'яти років ліквідність балансу ТОВ «Енергоефективні рішення» не є абсолютною. Так, що на кінець 2019 року у підприємства є нестача швидкої ліквідності у сумі 2087,2 тис грн та нестача середньоліквідних активів на суму 4672,3 тис грн.

На кінець 2020 року ситуація не змінюється і підприємство має нестачу швидкої ліквідності у сумі 1796,3 тис грн, що на 291,2 тис грн. менше ніж у 2019 році, та нестачу середньоліквідних активів у сумі 5223,4 тис грн, що на 551,1 тис грн більше ніж у 2019 році.

На кінець 2021 року ситуація не змінюється у порівнянні з попередніми роками. У підприємства є нестача швидкої ліквідності у сумі 1796,3 тис грн, яка збільшилась на 616,1 тис грн та нестача середньоліквідних активів на суму 13299,2 тис грн, яка теж збільшилась на 8075,8 тис грн.

В наступні два роки ситуація дещо змінюється. Простежується збільшення дебіторської заборгованості у 2022 та 2023 роках і як наслідок, активи, що швидко реалізуються більше короткострокових пасивів (5851,2 тис грн та 9322,6 тис грн відповідно). В той же час залишається нестача швидкої ліквідності у 2022 році у сумі 19094,6 тис грн та у 2023 році у сумі 4772,3 тис грн.

Таким чином, аналіз показав, що баланс підприємства за 2019 – 2023 роки не є абсолютно ліквідним, спостерігається нестача абсолютно ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань.

Для більш детальної оцінки ліквідності використовують наступні коефіцієнти: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності. Залежно від значень цих коефіцієнтів, можна визначити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми оборотними активами та поточними зобов'язаннями. Правильний аналіз ліквідності допомагає забезпечити фінансову стійкість підприємства і привабливість для інвесторів. В табл. 2.7 розраховано відносні показники, що характеризують ліквідність підприємства.

Таблиця 2.7

Показники ліквідності ТОВ «Енергоефективні рішення»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення абсолютне	
						2023/ 2022	2023/ 2019
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,026	1,062	1,233	1,29	2,07	0,78	1,044
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,58	0,519	0,253	0,39	1,76	1,37	1,18
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00001	0,0002	0,028	0,073	0,175	0,102	0,175

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Значення коефіцієнта поточної ліквідності більше 1 вказує на те, що підприємство ТОВ «Енергоефективні рішення» має достатню кількість оборотних активів для покриття своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності виключає запаси, оскільки їх реалізація може бути менш передбачуваною в короткостроковій перспективі. Оптимальне значення показника $\geq 0,5$. Його значення збільшується протягом досліджуваного періоду, що показує здатність підприємства вчасно погашати свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності оцінює ліквідність на основі тільки найбільш ліквідних активів – грошових коштів і короткострокових інвестицій. Нормальне обмеження – $\text{Кал} \geq 0,5$. Коефіцієнт показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена у найближчий час до моменту складання балансу. Хоча значення показника протягом досліджуваного періоду не відповідає нормативному, але простежується його збільшення, що є позитивним у діяльності підприємства.

Отже, можна зробити висновки, що для підприємства дуже важливо мати в своєму розпорядженні достатньо ліквідні кошти, так як це є запорукою їх процвітання та подальшого розвитку. Тому підприємство повинно обирати правильні та найбільш ефективні методи управління своїми коштами, які в майбутньому принесуть йому прибутки та забезпечать поточну і перспективну платоспроможність і ліквідність.

Достатній розмір фінансових ресурсів забезпечує: фінансову стійкість, платоспроможність, стабілізацію обсягів виробництва, достатній рівень забезпечення організації матеріальними ресурсами, а отже, здатність в процесі виробництва відшкодувати авансовані фінансові ресурси в обсягах, що не будуть поступатися використаним.

Розрахунки показників та оцінка фінансової стійкості ТОВ «Енергоефективні рішення» за 2019 – 2023 роки наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

	2019	2020	2021	2022	2023
1. Власний капітал	529,8	1033,2	5087	5789,3	6441,6
2. Необоротні активи	121,2	96,0	138,9	78,9	54,4
3. Власні обігові кошти	408,6	937,2	4948,1	5710,4	6387,2
4. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-
5. Наявність власних та довгострокових джерел покриття запасів	408,6	937,2	4948,1	5710,4	6387,2
6. Короткострокові кредити та позики	-	20,1	500,0	333,3	166,7
7. Загальний розмір основних джерел покриття запасів	408,6	957,3	5448,1	6043,7	6553,9
8. Запаси	5137,2	6530,4	17744,2	17658,0	1829,4
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів	-4728,6	-5593,2	-12796,1	-11947,6	-4557,8
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик	-4728,6	-5593,2	-12796,1	-11947,6	-4557,8
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	-4728,6	-5573,1	-12296,1	-11614,3	4724
Показники типу фінансової стійкості					
Тривимірний показник	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;1)
Тип фінансової стійкості	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Відповідно до розрахунків, протягом 2019 – 2022 років підприємство має кризовий фінансовий стан, тобто для забезпечення запасів не вистачає «нормальних» джерел їх формування. Підприємству загрожує банкрутство. Сума власних оборотних коштів, довгострокових кредитів та основних джерел покриття запасів має від'ємне значення. На кінець досліджуваного періоду ситуація змінилась і тип фінансової стійкості можна оцінити як нестійкий, коли запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат; є недостатньою ліквідність, виникає періодична неплатоспроможність, сповільнюється оборотність

оборотних активів, а тому є потреба у залученні додаткових джерел фінансування. Однак, при цьому є можливість відновлення платоспроможності. Сума функціонуючого капіталу і короткострокових кредитів та позик складає загальну величину основних джерел формування запасів.

Виходячи з розрахунку наведених показників можливо розрахувати коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Енергоефективні рішення» за 2019 – 2023 роки, які показують рівень залучення позикового капіталу і здатності підприємства обслуговувати цей борг (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Показники фінансової стійкості ТОВ «Енергоефективні рішення»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення абсолютне	
						2023/ 2022	2023/ 2019
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами формування	0,08	0,14	0,28	0,32	3,49	3,17	3,41
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними і довгостроковими позиковими джерелами	0,08	0,14	0,28	0,32	3,49	3,17	3,41
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними, довгостроковими і короткостроковими позиковими джерелами	0,08	0,15	0,31	0,32	3,58	3,26	3,5
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,75	0,9	0,97	0,98	0,99	0,01	0,24

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

З даних наведених вище можемо спостерігати, що коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами формування засобів протягом 2019 – 2022 років нижче за нормативне значення, яке повинно бути $\geq 0,5$. Але на кінець 2023 року цей показник збільшився до 3,49, що відповідає нормативному значенню. Коефіцієнт забезпеченості запасів власними, довгостроковими та короткостроковими позиковими джерелами у на кінець 2023 року збільшився на 3,17 п. порівняно з 2022 роком та на 3,41 п. порівняно з 2019 роком та становив 3,49. Подібна ситуація простежується і в динаміці коефіцієнта забезпеченості запасів власними, довгостроковими і

короткостроковими позиковими джерелами. На кінець 2023 року він дорівнював 3,58, що на що на 3,26 п. більше в порівнянні з 2022 роком та на 3,5 п. більше в порівнянні з 2019 роком. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності. Зазначений показник на кінець 2023 року склав 0,99, що на 0,01 п. більше ніж у 2022 році та на 0,24 п. більше ніж у 2019 році.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновки, що розраховані показники фінансової стійкості ТОВ «Енергоефективні рішення» мають позитивну динаміку на кінець досліджуваного періоду. Підприємство, створюючи заходи, по зменшенні кредиторської заборгованості, запасів, дебіторської заборгованості, має можливість покращити свою фінансову стійкість у подальшому.

Розглянемо в динаміці та оцінимо показники ділової активності досліджуваного підприємства ТОВ «Енергоефективні рішення» за 2019 – 2023 роки. Розрахунки показників представлено в табл. 2.10.

Коефіцієнти оборотності активів дають можливість оцінити ефективність використання кожної окремої частини коштів незалежно від джерел їх формування. Із табл. 2.10 бачимо, що коефіцієнт оборотності активів на ТОВ «Енергоефективні рішення» має тенденцію коливання, але на кінець 2023 року відбулось збільшення на 3,52 в порівнянні з 2022 роком та на 3,73 в порівнянні з 2019 роком. Тобто, оборотні активи підприємства у 2023 році здійснили оборотність 5 разів, а у 2022 році та 2019 році лише 1,48 та 1,27 відповідно. Цей коефіцієнт є одним із найважливіших показників ефективності використання капіталу і вказує на швидкість його переходу зі стадії виробничих запасів у готову продукцію та швидкість перетворення продукції у безпосередньо грошову форму.

У 2023 році оборотні активи в середньому здійснювали один оборот протягом 72 дня, а у 2022 році та 2019 році 243 дня та 282 дня відповідно. Тобто, за 2019 – 2022 роки показник зменшився на 210 днів, а за 2022 – 2023

роки на 171 день. Причиною такої тенденції є підвищення обсягу збуту за останній рік.

Таблиця 2.10

Динаміка показників ділової активності підприємства
ТОВ «Енергоефективні рішення»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення абсолютне	
						2023/ 2022	2023/ 2019
Коефіцієнт оборотності активів	1,27	2,55	1,41	1,48	5,0	3,52	3,73
Період оборотності активів, днів	282	141	255	243	72	-171	-210
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,27	2,57	1,42	1,49	5,04	3,55	0,22
Період оборотності оборотних активів, днів	282	140	254	242	71	-171	-211
Коефіцієнт оборотності запасів	3,80	5,74	1,94	2,14	34,1	31,96	30,3
Період оборотності запасів, днів	95	63	185	168	10	-158	-85
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,25	5,27	7,79	11,21	6,84	-4,37	4,59
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	160	68	46	32	53	21	-107
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	9,27	20,69	11,45	1,92	10,41	8,49	1,14
Період оборотності кредиторської заборгованості, днів	39	17	31	187	35	-152	-4

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Подібна ситуація простежується з коефіцієнтом оборотності оборотних активів та коефіцієнтом оборотності запасів, які збільшуються на кінець досліджуваного періоду. В той же час період оборотності оборотних активів та запасів зменшується. Це свідчить про те, що підприємству в 2023 році необхідно менше ресурсів для фінансування своїх оборотних активів, що дозволяє вивільнити частину фінансових ресурсів.

Важливою складовою оцінки ділової активності підприємства є аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей. Так, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості протягом 2019 – 2023 років зменшується, при цьому спостерігається зменшення тривалості обороту. На кінець 2023 року

тривалість обороту дебіторської заборгованості становила 53 днів, що на 21 день більше ніж у 2022 році та на 107 днів менше ніж у 2019 році.

Якщо розглянути коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, то можемо побачити, що показник має тенденцію коливання. Найбільшого значення він досяг у 2020 році – 20,69 (при цьому період оборотності був найменший – 17 днів), а найменшого у 2022 році (період оборотності був найбільший – 187 днів). У 2023 році середній термін повернення боргів становив 35 днів, що на 4 дні менше ніж у 2019 році.

Отже, проведене дослідження показників ділової активності ТОВ «Енергоефективні рішення» свідчить про невисоку ділову активність.

Під час дослідження фінансового стану підприємства не менш важливе значення займає аналіз показників рентабельності. В табл. 2.11 розраховані показники рентабельності ТОВ «Енергоефективні рішення» за 2019 – 2023 роки.

Таблиця 2.11

Показники рентабельності ТОВ «Енергоефективні рішення», %

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення абсолютне	
						2023/ 2022	2023/ 2019
Коефіцієнт рентабельності активів	2,79	4,48	0,23	1,33	3,01	1,68	0,22
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	55,04	70,41	0,93	5,94	8,83	2,89	-46,21
Коефіцієнт рентабельності продукції	108,0	106,4	106,9	104,6	99,9	-4,7	-8,14
Коефіцієнт рентабельності діяльності	1,5	1,94	0,14	0,95	0,94	-0,01	-0,56
Рентабельність продажу	1,39	1,83	0,13	0,91	0,91	-	-0,48

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Коефіцієнт рентабельності активів є фінансовим показником ефективності ведення бізнесу, який, фактично, говорить про результативність використання компанією свого майна, включаючи кредитні запозичення. У звітному 2023 році він склав 3,01%, що на 1,68 в. п. більше ніж у 2022 році та на

0,22 в. п. більше ніж у 2019 році. Тобто, якщо в 2019 році ТОВ «Енергоефективні рішення» отримала 2,79 копійок чистого прибутку на кожен вкладений гривню активів, то в 2023 році вже 3,01 копійок.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу на кінець 2023 року склав 8,83%, що на 2,89 в. п. більше ніж у 2022 році та на 46,21 в. п. менше ніж у 2019 році. У 2019 році кожна залучена гривня власних коштів дозволила отримати 55,04 копійки чистого прибутку, в 2022 році – 5,94 копійки, а в 2023 році лише 8,83 копійки. Основним фактором зменшення рентабельності є збільшення суми власного капіталу (власники збільшили суму зареєстрованого капіталу протягом 2021 року). Незважаючи на це, ефективність використання власного капіталу є високою.

Коефіцієнт рентабельності продукції на кінець 2023 року склав 99,9%, що на 4,7 в. п. менше ніж у 2022 році та на 8,14% менше ніж у 2019 році. На кінець 2019 року кожна гривня продажів принесла 108,04 копійок чистого прибутку, на кінець 2022 року – 104,6 копійки, а на кінець 2023 року – 99,9 копійок. Це високий показник, який свідчить про ефективне управління витратами підприємства. Зниження виручки привело до майже пропорційного зниження витрат.

Коефіцієнт рентабельності діяльності на кінець 2023 року дорівнював 0,94%, що на 0,01 в. п. менше ніж у 2022 році та на 0,56 в. п. менше ніж у 2019 році. Тобто спостерігається тенденція зменшення показника, що може свідчити про неефективну діяльність підприємства.

На кінець 2023 та 2022 років частка прибутку в загальному доході підприємства склала 0,91%, що на 0,48 в. п. менше ніж у 2019 році. Тобто, має місце зменшення частки прибутку в загальному доході підприємства ТОВ «Енергоефективні рішення» протягом 2019 – 2023 років.

Отже, за результатами проведеного аналізу протягом останніх п'яти років ліквідність балансу підприємства не є абсолютною, спостерігається нестача абсолютно ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. На кінець 2023 року тип фінансової стійкості підприємства можна оцінити як

нестійкий, але розрахункові показники, які відображають рівень фінансової стійкості, мають позитивну динаміку збільшення. Підприємство, створюючи заходи, по зменшенні кредиторської заборгованості, запасів, дебіторської заборгованості, має можливість покращити свою фінансову стійкість у подальшому. В той же час проведене дослідження показників ділової активності свідчить про невисоку ділову активність підприємства протягом останніх п'яти років. Розраховані показники рентабельності на кінець 2023 року мають тенденцію до зменшення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

За результатами другого розділу отримано наступні висновки.

1. Встановлено, що ТОВ «Енергоефективні рішення» – невелика комерційна організація, яка є офіційним представником та дилером ТМ POLVAX, розробляє індивідуальні енергоефективні рішення для різних бізнесів. На підприємстві обраний лінійний тип організації. Середньооблікова чисельність працівників комерційної організації на кінець 2021 року становила 13 осіб, на кінець 2022 року – 12 осіб, на кінець 2023 року – 17 осіб відповідно, тобто має місце тенденція до збільшення чисельності персоналу. Переважно більшість працівників мають вищу освіту, їх частка складає більше 50%, найбільшу питому вагу у структурі персоналу займають працівники з 21 років до 30 років в межах 38,4% – 47,1%, найменшу питому вагу працівники старші за 45 років, їх питома вага на кінець 2023 року склала 11,8%. У розрізі статевої характеристика переважають чоловіки, їх частка склала більше 75,0%, що пояснюється специфікою комерційної організації. Проведений SWOT-аналіз показав, що сильною стороною комерційної організації є орієнтація на створення лояльних споживачів, підприємство прагне задовольнити потреби своїх клієнтів для довгострокових відносин. Слабкою стороною підприємства є недостатня реклама та не розвинута маркетингова діяльність.

2. Проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства дійшли висновку, що на кінець 2023 року загальна вартість активів підприємства склала 12429,6 тис грн. В структурі активів переважають оборотні активи, їх частка становила 99,56%. Власний капітал протягом досліджуваного періоду має стійку динаміку збільшення (на кінець 2023 року збільшився на 1185,2%). Поточні зобов'язання на відміну від власного капіталу мали динаміку коливального характеру. На кінець 2023 року у структурі пасивів питому вагу становив власний капітал (51,82%), поточні зобов'язання становили 48,18%. Протягом досліджуваного періоду доходи перевищують витрати, що є позитивним у діяльності підприємства. Останні два роки простежується тенденція збільшення чистого прибутку і на кінець 2023 року він дорівнює 568,6 тис грн, що на 277 тис грн або на 94,99% більше ніж на кінець 2019 року.

3. За результатами проведеного аналізу показників фінансового стану, дійшли висновку, що протягом останніх п'яти років ліквідність балансу підприємства не є абсолютною, спостерігається нестача абсолютно ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. На кінець 2023 року тип фінансової стійкості підприємства можна оцінити як нестійкий, але розрахункові показники, які відображають рівень фінансової стійкості, мають позитивну динаміку збільшення. Підприємство, створюючи заходи, по зменшенні кредиторської заборгованості, запасів, дебіторської заборгованості, має можливість покращити свою фінансову стійкість у подальшому. В той же час проведене дослідження показників ділової активності свідчить про невисоку ділову активність підприємства протягом останніх п'яти років. Розраховані показники рентабельності на кінець 2023 року мають тенденцію до зменшення.

РОЗДІЛ 3
ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ
ЗДІЙСНЕННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТОВ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ»

3.1 Обґрунтування напрямків розвитку інвестиційної діяльності підприємства

Останнім часом розвиток відновлювальних джерел енергії, зокрема сонячної, стає надзвичайно актуальним у світлі глобальних екологічних викликів і зменшення запасів викопного пального. В Україні потенціал для використання сонячної енергії значний, адже країна має вигідні географічні умови, особливо в південних регіонах.

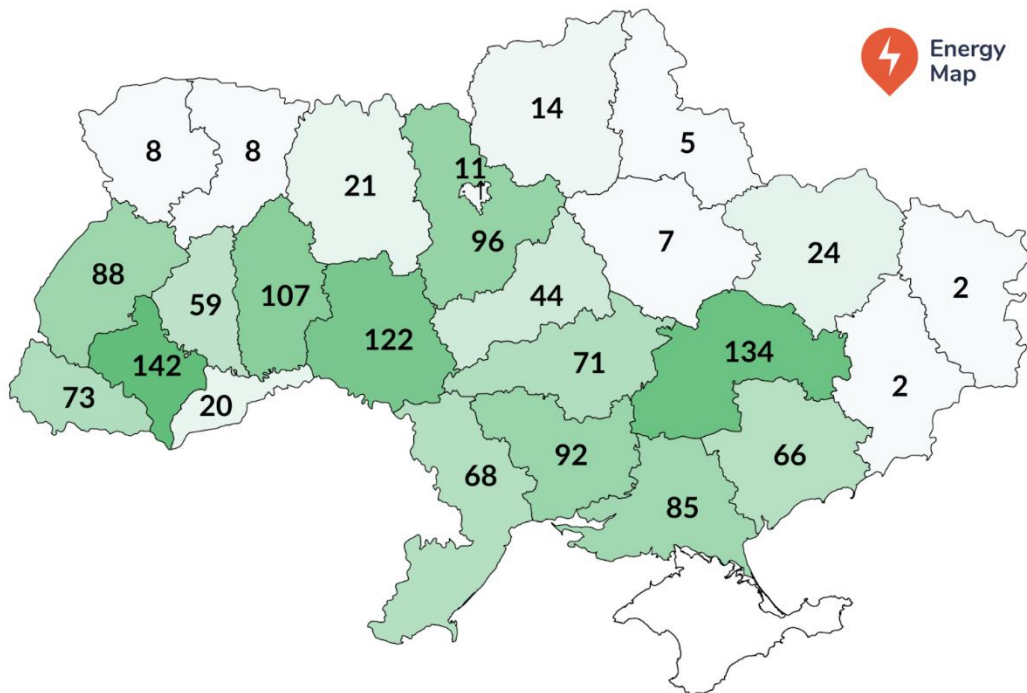
Сонячна енергетика є відносно новою галуззю в Україні. При цьому темпи її розвитку є надзвичайно високими, у порівнянні з іншими секторами вітчизняної економіки.

В Україні сонячна енергетика активно почала розвиватися з 2010 року. У 2014 році почав зростати інтерес до цієї сфери навіть серед пересічних громадян через зміни в законодавстві. В ті часи ефективність сонячних панелей була 15%. Сьогодні вона досягає 20% та навіть іноді 22% [25].

Україна має великі перспективи розвитку сонячної енергетики, цьому сприяє географічне розташування, завдяки якому Україна має високі показники надходження інсоляції, помірний клімат, рівнинну поверхню. При цьому найбільш сприятливими для цього є південні регіони України (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька), де сьогодні зосереджено понад 60% промислових СЕС. Станом на кінець 2021 року сумарна потужність сонячних електростанцій склала 6320 МВт (без урахування тих, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях) [45].

Зараз в Україні сонячні електростанції забезпечують близько 75% виробництва “зеленої” енергії, вони є найбільш популярним типом генерації в порівнянні з вітровими, гідро- та біоелектростанціями. За даними реєстру НКРЕКП, станом на 24 квітня 2024 року в Україні нараховується 1369 сонячних електростанцій. Близько половини українських СЕС розташовані у шести областях (рис. 3.1). Виробники активно користуються механізмом державної підтримки у вигляді “зеленого” тарифу – 97% електростанцій мають зазначений тариф [45].

Кількість сонячних електростанцій за областями України
станом на 24 квітня 2024 року

Складено автором на основі [45]

Рисунок 3.1 Кількість сонячних електростанцій за областями України, одиниць

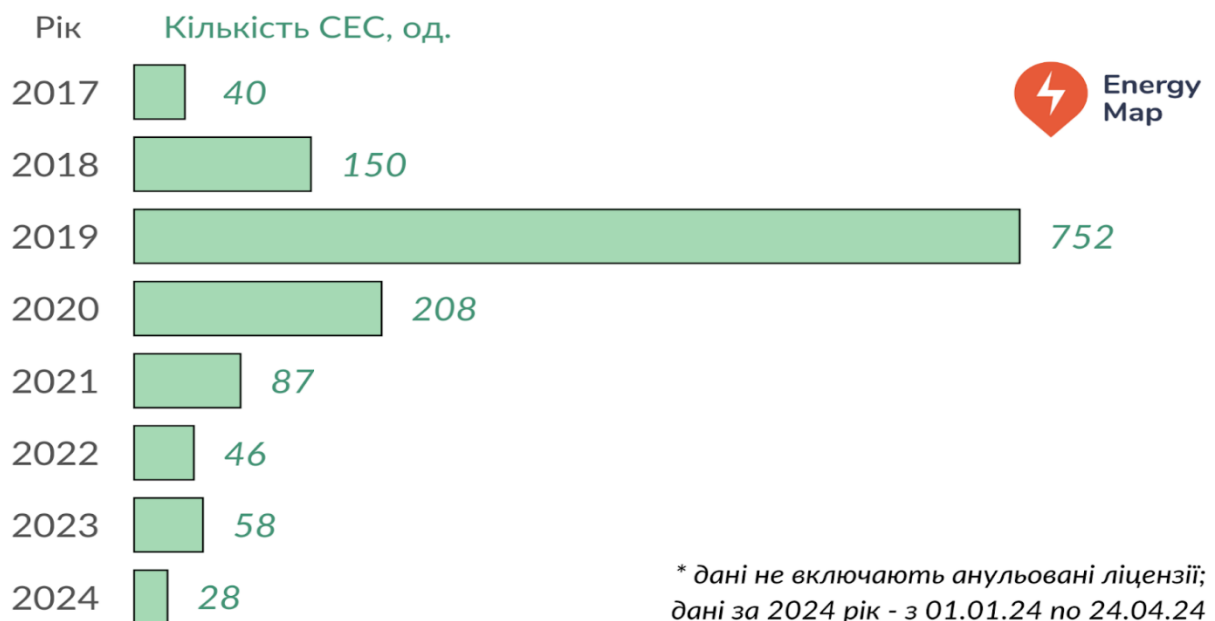
Згідно з даними реєстру, близько половини всіх сонячних електростанцій розташовані у 6 областях: Івано-Франківській (142), Дніпропетровській (134), Вінницькій (122), Хмельницькій та Київській (по 107 станцій), Миколаївській

(92). Найменше – у Луганській та Донецькій (по 2 станції), Сумській (5) та Полтавській (7).

При цьому варто відзначити, що частина СЕС розташовані на тимчасово окупованих територіях Херсонської, Запорізької, Донецької та Луганської областей. Такі електростанції наразі не працюють у складі ОЕС України.

Динаміка вводу нових сонячних об'єктів показала, що 2019-й став піковим за дев'ять років (рис. 3.2).

Динаміка запуску нових СЕС протягом 2017-2024 рр. (відповідно до ліцензій)

Складено автором на основі [45]

Рисунок 3.2 Динаміка запуску нових СЕС. одиниць

Дані свідчать, що пік розвитку об'єктів генерації електроенергії з енергії сонця припав на 2019 рік, у наступні роки кількість виданих ліцензій на СЕС поступово зменшувалася.

Початок повномасштабної війни ще більше пригальмував розвиток сонячної генерації. Зокрема, після 24 лютого 2022 року не було видано жодної ліцензії на територіях Херсонської, Запорізької, Миколаївської, Харківської,

Донецької та Луганської областей через активні бойові дії та/або окупацію та/або наближеність до лінії фронту.

Протягом останніх двох років спостерігається значне зростання у встановленні сонячних електростанцій, особливо в домашніх господарствах. Наприклад, лише у 2022 році введено 220 МВт потужності сонячних електростанцій, з них 206 МВт встановлено саме домогосподарствами. У 2023 році, за неповними даними, побудовано ще 115 МВт СЕС. Сонячна електростанція – це енергетична система, що перетворює сонячну енергію на електричну за допомогою сонячних панелей. Вона дозволяє зменшити залежність від традиційних джерел енергії та сприяє зниженню витрат на електроенергію. Крім того, сонячні електростанції є екологічно чистим рішенням, яке допомагає зменшити викиди парникових газів [45].

Війна в Україні спричинила значні труднощі у сфері енергопостачання, включаючи відключення світла та руйнування енергетичної інфраструктури і нинішня ситуація з енергосистемою спонукає українські бізнеси шукати альтернативні джерела енергії для забезпечення безперебійної роботи. Сонячні електростанції можуть стати одним із рішень.

На сьогоднішній день в нашій країні є багато переваг інвестиційним умовам для розвитку цієї галузі: доступні ресурси та земля, пільгові "зелені" тарифи, державна підтримка та цільові показники. Окреслимо ключові переваги таких інвестицій:

1. Зниження витрат на електроенергію. Після встановлення сонячної електростанції ви зможете використовувати власну вироблену енергію для побутових або промислових потреб, значно зменшуючи щомісячні рахунки за електроенергію.

2. Можливість продажу надлишкової енергії. У багатьох країнах існують програми "Зеленого тарифу", за якими надлишок виробленої електроенергії можна продавати державі або енергопостачальникам за фіксованими тарифами.

3. Енергетична незалежність. В умовах зростаючих тарифів на електроенергію та частих перебоїв у її постачанні, сонячні панелі дають змогу стати більш автономними. Це особливо важливо для регіонів, де енергетична стабільність часто ставиться під загрозу

4. Екологічна відповідальність. Використання сонячної енергії допомагає скоротити викиди парникових газів та інші шкідливі викиди в атмосферу, що позитивно впливає на екологію та імідж компанії або домогосподарства.

Подальший розвиток сонячної енергетики в Україні є ключовим для досягнення енергетичної незалежності та сталого розвитку. У міру зростання попиту на відновлювані джерела енергії, сонячні електростанції стають важливою частиною енергетичної системи країни [8].

Отже, сьогодні Україна має великі перспективи розвитку сонячної енергетики, цьому сприяє географічне розташування, завдяки якому Україна має високі показники надходження інсоляції, помірний клімат, рівнинну поверхню. Світові тенденції розвитку електроенергетики в умовах постійного зростання цін на традиційні види палива свідчать про те, що необхідно зменшувати частку електростанцій, які працюють на традиційних видах палива та нарощувати потужності нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії. Тому в якості підвищення інвестиційної привабливості та ефективності діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Енергоефективні рішення» розвиток інвестиційної діяльності підприємства доцільно направити на інвестування у виробництво сонячних електростанцій. Реалізація цього проекту стане стратегічним кроком для підприємства, забезпечуючи сталий розвиток і зміцнення позицій на ринку відновлювальної енергетики.

3.2 Розробка інвестиційного проекту розвитку підприємства

В попередніх розділах було встановлено, що, незважаючи на негативний вплив економічної кризи, ТОВ «Енергоефективні рішення» демонструє досить

успішну діяльність, зберігаючи мінімальні умови фінансової стійкості. Це свідчить про ефективність управлінських рішень та адаптацію підприємства до змінюваних умов ринку. Збереження фінансової стійкості дозволяє підприємству наступне.

1. Справлятися з зовнішніми викликами. Незважаючи на кризові явища, підприємство змогло адаптувати свою стратегію, що дозволило уникнути значних фінансових втрат.

2. Забезпечувати виконання зобов'язань. Збереження фінансової стійкості свідчить про здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та працівниками.

3. Готуватися до майбутніх можливостей. Фінансова стабільність дозволяє компанії шукати нові інвестиційні можливості та реалізовувати перспективні проекти, такі як розвиток відновлювальної енергетики.

4. Залучати інвестиції. Стійке фінансове становище може стати аргументом для потенційних інвесторів, які шукають надійні можливості для вкладень.

Успішна діяльність ТОВ «Енергоефективні рішення» в умовах економічної кризи свідчить про його здатність адаптуватися, що є важливим фактором для подальшого розвитку та зростання. Тому, як було зазначено вище, в якості підвищення інвестиційної привабливості та ефективності діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Енергоефективні рішення» доцільно інвестувати у виробництво сонячних електростанцій з метою:

– зниження витрат на енергетичні ресурси: власні сонячні електростанції дозволять підприємству зменшити витрати на електроенергію, що позитивно вплине на фінансові показники;

– генерація додаткових доходів: можливість продажу надлишкової електроенергії в мережу забезпечить додаткові фінансові потоки;

– використання державних субсидій: інвестування у сонячну енергетику може бути підтримане державою через різноманітні програми фінансування та субсидії;

- покращення іміджу підприємства: залучення інвестицій у відновлювальну енергетику підкреслить екологічну відповідальність компанії та її зобов'язання до сталого розвитку;
- розширення бізнес-можливостей: інвестування у виробництво сонячних електростанцій дозволить підприємству запропонувати комплексні рішення, включаючи проектування, установку та обслуговування;
- забезпечення енергонезалежності: власні сонячні електростанції зменшать залежність від зовнішніх постачальників енергії та коливань цін на ринку;
- стимулювання розвитку нових технологій: інвестування в сонячні електростанції відкриє можливості для впровадження інновацій та покращення технологічних процесів.

Розглянемо більш докладно проект встановлення дахової сонячної електростанції потужністю 50 кВт. Мета проекту – перехід на екологічно чисті (відновлювані) джерела енергії та зниження витрат на електроенергію. Проект буде реалізовано на території міста Дніпро.

Дахова сонячна електростанція складається з фотоелектричних панелей, акумуляторів, обладнання регулювання процесів заряду-розряду, інверторів перетворення постійного струму у перемінний (220В, 50 Гц).

Сонячна електростанція є генератором електричного струму, при цьому основним устаткуванням що перетворює електричний струм від сонячних панелей в струм промислової частоти, і передає енергію в загальну мережу енергопостачання є мережевих інвертори. Їх робота безпосередньо пов'язана з наявністю напруги в загальній мережі.

В табл. 3.1 надано перелік та опис обладнання, яке буде використано для впровадження інвестиційного проекту встановлення дахової сонячної електростанції.

В табл. 3.2 представлено основні етапи реалізації інвестиційного проекту, які дозволяють чітко розподілити відповідальність між підрозділами та забезпечити ефективну реалізацію проекту в задані строки.

Таблиця 3.1

Перелік та опис обладнання

Назва обладнання	Опис	Кількість
Сонячні панелі	Монокристалічні модулі з високим ККД (18-22%), потужність 450-550 Вт.	100 шт. (для потужності станції 50 кВт).
Інвертори	Мережеві (grid-tied), для перетворення DC в AC, потужність відповідає станції.	1-2 шт.
Кріплення та конструкції	Алюмінієві або сталеві, стійкі до корозії, адаптовані до типу даху (скатний/плоский).	Відповідно до розмірів даху.
Система моніторингу	Програмно-апаратний комплекс для відстеження продуктивності системи.	1 комплект.
Кабелі та комутаційне обладнання	Високовольтні кабелі, захисні автомати, роз'єми та розподільчі коробки.	Залежно від конфігурації.
Система захисту від перенапруг	Блискавкозахист, заземлення, пристрої захисту обладнання від стрибків напруги.	1 комплект.

Складено автором

Таблиця 3.2

Основні етапи реалізації інвестиційного проекту

Етап	Опис робіт	Термін виконання
1. Підготовчий етап	Оцінка стану даху, розробка техніко-економічного обґрунтування, отримання дозвільної документації.	1-2 місяці
2. Закупівля обладнання	Підписання договорів із постачальниками, транспортування обладнання до місця встановлення.	1 місяць
3. Інсталяція	Монтаж кріплень, встановлення сонячних панелей, підключення інверторів і комутаційного обладнання.	1-2 місяці
4. Підключення до мережі	Інтеграція з електромережею, перевірка та отримання сертифікату готовності, підключення до "зеленого" тарифу.	1 місяць
5. Експлуатація та обслуговування	Моніторинг роботи станції, регулярне технічне обслуговування.	Постійно (планові перевірки 1-2 рази на рік).

Складено автором

Реалізація проекту дасть економію коштів (від 60000 кВт·год/рік), що витрачаються на придбання електроенергії та зменшить шкідливі викиди у атмосферу при виробництві електроенергії,

Оцінка вартості проекту встановлення дахової сонячної електростанції залежить від кількох факторів: масштабів проекту, вартості обладнання, послуг монтажу та географічного розташування. Для сонячної електростанції потужністю 50 кВт загальний орієнтовний бюджет проекту – 2 млн грн. Статті витрат запропонованого проекту представлено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Витрати інвестиційного проекту, грн

Стаття витрат	Опис	Вартість (грн)
Сонячні панелі	100 панелей потужністю 500 Вт	550 000 – 700 000
Інвертори	2 мережеві інвертори потужністю по 25 кВт	165 000
Кріплення та конструкції	Кріплення для панелей	200 000 – 300 000
Система моніторингу	Програмно-апаратний комплекс	42 000 – 80 000
Кабелі та комутаційне обладнання	Кабелі, автомати захисту, розподільчі коробки	125 000 – 210 000
Система захисту від перенапруг	Блискавкозахист, заземлення	62 000 – 83 000
Монтажні роботи	Інсталяція панелей, кріплень	200 000 – 300 000
Документація та дозвільні роботи	Технічна документація, підключення до мережі	80 000 – 125 000

Складено автором

Отже, в якості підвищення інвестиційної привабливості та ефективності діяльності досліджуваного підприємства було запропоновано інвестування у встановлення дахової сонячної електростанції. Інвестиції в дахову сонячну електростанцію можуть значно підвищити конкурентоспроможність підприємства та забезпечити сталий розвиток бізнесу, так як мають багато переваг: використання сонячної електроенергії може суттєво знизити витрати на електрику, особливо в умовах зростання цін на енергоресурси; завдяки інвестиціям у сонячні панелі, підприємство може забезпечити стабільну ціну на електроенергію на багато років, що дозволить знизити фінансові ризики; власне виробництво електроенергії сприяє зменшенню залежності від зовнішніх постачальників, що є стратегічно важливим у сучасних умовах; підприємство може отримувати доходи від продажу енергії, що не використовується, до мережі, що додатково підвищує фінансову вигоду тощо.

3.3 Розрахунок економічної ефективності інвестиційного проекту

Проведемо розрахунки основних показників економічної ефективності інвестиційного проекту встановлення дахової сонячної електростанції. Для визначення ефективності інвестиційного проекту використаємо індикатори, які зазвичай використовуються в міжнародній практиці:

- чиста приведена вартість (NPV) (показник дозволяє порівняти теперішню вартість майбутніх доходів від проекту з інвестиційними витратами, які необхідно здійснити в поточному періоді);

- норма рентабельності інвестицій (HRI) (показник, який використовується у фінансовому аналізі для оцінки прибутковості потенційних інвестицій);

- індекс рентабельності (PI) (показник визначається як співвідношення теперішньої вартості грошових потоків від проекту до суми інвестиційних витрат);

- строк окупності інвестицій (T_0) (показник визначає обсяг часу, необхідний для повного повернення інвестиційних витрат, пов'язаних з проектом).

Для розрахунку основних показників економічної ефективності інвестиційного проекту будуть враховані такі дані:

- орієнтовний бюджет проекту (IC): 2 000 000 грн;
- очікуваний річний грошовий потік (CF): залежить від прогнозованого виробітку та доходів від продажу енергії. Наприклад, для 50 кВт станції річний виробіток $\sim 60\,000$ кВт·год, дохід за "зеленим тарифом" ($\$0,15/\text{кВт}\cdot\text{год}$, $\approx 6,3$ грн/кВт·год) може становити $\sim 378\,000$ грн.

- дисконтна ставка (r): прийmemo 7% (0,7), що відображає вартість капіталу чи альтернативні витрати;

- тривалість проекту: 10 років.

Прибуток до оподаткування = Доходи – Витрати – Амортизація

Прибуток до оподаткування = 378000 – 50000 – 200000 = 128000 грн

Чистий прибуток = Прибуток до оподаткування × (1 – Ставка податку)

Чистий прибуток = 128000 × (1 – 0,18) = 104960 грн

Грошовий потік = чистий прибуток + амортизація

Грошовий потік = 104960 + 200000 = 304960 грн

Розрахуємо дисконтовані грошові потоки для кожного року при ставці дисконтування 7% ($r = 0,07$) (табл. 3.4). Дисконтований грошовий потік для кожного року (за рік t) можна обчислити за формулою (3.1):

$$DCF_t = \frac{CF_t}{(1 + r)^t} \quad (3.1)$$

де: DCF_t – дисконтований грошовий потік за рік t ,

CF_t – грошовий потік за рік t ,

R – ставка дисконтування,

t – рік.

Таблиця 3.4

Планування грошових потоків від реалізації інвестиційного проекту

Роки	Грошовий потік, грн	Коефіцієнт дисконтування	Дисконтований потік, грн	Кумулятивний дисконтований потік, грн
1	304960	0,9346	285059	285059
2	304960	0,8734	266366	551425
3	304960	0,8163	249021	800446
4	304960	0,7629	232023	1032469
5	304960	0,7129	217185	1249654
6	304960	0,6663	202474	1452128
7	304960	0,6229	189296	1641423
8	304960	0,5819	177482	1818905
9	304960	0,5439	165933	1984838
10	304960	0,5084	154641	2139479

Складено автором

Визначення чистого приведенного до теперішньої вартості доходу від реалізації проекту розрахуємо за формулою (3.2):

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} - IC \quad (3.2)$$

де, P_n – грошовий потік упродовж n років;

r – ставка дисконтування;

IC – сума початкових інвестицій.

При цьому потрібно прийняти до уваги, якщо:

$NPV > 0$, інвестиції дадуть прибуток (проект можна прийняти);

$NPV < 0$, інвестиції будуть збитковими (проект не слід приймати);

$NPV = 0$, інвестиції не дадуть ні прибутку, ні збитку. У даному випадку рішення треба приймати на основі інших критеріїв (поліпшення умов праці, зростання іміджу підприємства, досягнення певного соціального ефекту тощо).

Отже, $NPV = 2139479 - 2000000 = 139479$ грн.

При ставці дисконтування 7% і доходах від продажу енергії за «зеленим тарифом» 6,3 грн/кВт·год, NPV проекту стає позитивним і становить 139479 грн. Це означає, що проект є економічно вигідним і вартий реалізації.

Розрахуємо внутрішню норму рентабельності (HRI) методом підбору за формулою 3.3:

$$HRI = r_1 + \frac{NPV_1}{NPV_1 - NPV_2} * (r_2 - r_1) \quad (3.3)$$

де r_1 – значення табульованого коефіцієнта дисконтування, за якого $NPV_i > 0$; r_2 – значення табульованого коефіцієнта дисконтування, за якого $NPV_i < 0$.

Дані для розрахунку дисконтованого потоку реальних грошей при різних значеннях d представлено в табл. 3.5.

Дисконтований потік реальних грошей при різних значеннях коефіцієнта
дисконтування

Рік	Грошовий потік, грн	Дисконтований грошовий потік при $r = 8\%$, грн	Дисконтований грошовий потік при $r = 9\%$, грн
1	304960	282543	279345
2	304960	261433	256379
3	304960	242191	236332
4	304960	224129	216358
5	304960	207497	199020
6	304960	192226	183424
7	304960	177769	168965
8	304960	164922	154946
9	304960	152540	142766
10	304960	141457	131253
Разом	–	2046707	1968788
NPV	–	46707	- 31212

Складено автором

Розрахуємо внутрішню норму доходності IRR:

$$IRR = 8 + \frac{46707}{46707 - (-31212)} * (9 - 8) = 8,6$$

IRR = 8,6%, тобто NPV = 0 при $d = 8,6\%$. Це означає, що проект буде прибутковим, якщо вартість капіталу не перевищуватиме 8,6%.

Індекс рентабельності інвестицій розраховують шляхом відношення чистої теперішньої вартості до початкової суми інвестицій (3.4):

$$IR = \frac{NPV}{IC} \quad (3.4)$$

З наведеної формули (3.4) можна зробити висновок, якщо:

IR > 1, інвестиції рентабельні;

IR < 1, інвестиції збиткові;

IR = 1, інвестиції не збиткові і не рентабельні.

$$IR = \frac{139479}{2000000} = 0,0697$$

Так як $PI > 1$, то проект є ефективним, його слід прийняти.

При відносно однакових щорічних грошових потоках період окупності визначається відношенням величини інвестицій (I) до середньої очікуваної величини грошового потоку (CF_t).

$$PP = \frac{I}{CF_t} \quad (3.5)$$

$$PP = \frac{2000000}{2139479/10} = 9,3 \text{ року}$$

Таким чином, термін окупності проекту складає 9,3 року.

Підсумкова таблиця індикаторів ефективності реалізації інвестиційного проекту встановлення дахової сонячної електростанції ТОВ «Енергоефективні рішення» представлена у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Підсумкова таблиця індикаторів ефективності інвестиційного проекту
ТОВ «Енергоефективні рішення»

Показник	Значення показників
NPV (чиста теперішня вартість), грн.	139479 грн
IRR (внутрішня норма рентабельності)	8,6%
IR (індекс прибутковості)	0,0697
ROI (строк окупності інвестицій)	9,3 року

Складено автором

Розрахуємо енергетичну ефективність запропонованого проекту та проведемо оцінку екологічного ефекту (зменшення викидів CO_2) (табл. 3.7).

Основні вихідні дані для розрахунку:

- потужність СЕС (кВт): 50 кВт;
- середня кількість сонячних годин на рік: 1500 годин;
- тариф на електроенергію: 6,3 грн/кВт·год;
- вартість встановлення СЕС: 2 млн грн;
- емісія CO_2 для традиційної енергетики: 0,5 кг CO_2 /кВт·год.

Таблиця 3.7

Результати розрахунків енергетичної та екологічної складової проекту

Показник	Формула	Значення показників
Генерація електроенергії	Потужність × Сонячні години	75000 кВт•год
Дохід від продажу електроенергії	Генерація × Тариф	472500 грн
Операційні витрати	1% від капітальних витрат	20000 грн
Чистий прибуток	Дохід – Операційні витрати	452500 грн
Зменшення викидів CO ₂	Генерація × Емісія CO ₂	37500 кг CO ₂

Складено автором

Проведені розрахунки показали, що впровадження інвестиційного проекту встановлення сонячних електростанцій включає економічні, екологічні та соціальні аспекти (рис. 3.3). Це дозволить не лише покращити економічні результати корпорації, але й забезпечити сталий розвиток і позитивний вплив на навколишнє середовище.

Економічні аспекти	Зниження витрат на енергоспоживання: власне виробництво електроенергії дозволить значно зменшити витрати на покупку енергії з традиційних джерел, таких як вугілля чи газ.
	Дохід від продажу електроенергії: дохід від продажу електроенергії може бути значним, що підвищує фінансову стабільність компанії.
	Зменшення операційних витрат: завдяки низьким витратам на обслуговування сонячних електростанцій, витрати на експлуатацію можуть бути значно меншими порівняно з традиційними енергетичними підприємствами.
Екологічні аспекти	Зменшення викидів CO ₂ : дозволяє зменшити викиди CO ₂ , що є важливим для боротьби з глобальними змінами клімату.
	Відновлювана енергія: сонячні електростанції використовують відновлювані джерела енергії, що робить проєкт екологічно чистим і стійким в довгостроковій перспективі.
	Позитивний вплив на довкілля: проєкт сприяє зменшенню залежності від викопних джерел енергії, що зменшує навантаження на екосистеми і знижує негативний вплив на природу.
Соціальні аспекти	Створення нових робочих місць: встановлення та обслуговування сонячних електростанцій потребує залучення працівників, що може позитивно вплинути на ринок праці.
	Сталий розвиток: Сонячна енергетика є стійким і довготривалим рішенням для енергетичної інфраструктури, забезпечуючи сталий розвиток компанії і громади, сприяючи енергетичній незалежності та стабільності.
	Задоволення соціальних вимог: проєкт може покращити репутацію компанії та сприяти залученню інвесторів і партнерів, орієнтованих на сталий розвиток.

Рисунок 3.3 Ключові фактори ефективності інвестиційного проекту встановлення сонячної електростанції

Отже, запровадження інвестиційного проєкту ТОВ «Енергоефективні рішення» щодо встановлення встановлення дахової сонячної електростанції є стратегічно важливим кроком у напрямку зелених технологій та сталого розвитку. Це не тільки дозволить знизити витрати на електроенергію, а й сприятиме поліпшенню екологічної репутації підприємства, відповідно до глобальних тенденцій у галузі корпоративної соціальної відповідальності. Розраховані показники ефективності впровадження проєкту показали, що проєкт є доцільним, оскільки: NPV перевищує суму інвестицій, термін окупності проєкту – 10 роки, індекс рентабельності – 8,6%, енергетична ефективність проєкту показує генерацію 75000 кВт•год на рік, що дає дохід 472,500 грн за рік, зменшення викидів CO₂ становить 37500 кг на рік, що позитивно впливає на навколишнє середовище та сприяє іміджу підприємства як «зеленого» бренду. Інвестиційний проєкт встановлення сонячних електростанцій має потенціал не тільки для покращення фінансових результатів підприємства, але й для позитивного впливу на екологічну ситуацію та розвиток місцевих громад. Тому запропонований проєкт потрібно реалізувати.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

За результатами третього розділу отримано наступні висновки.

1. Встановлено, що сьогодні Україна має великі перспективи розвитку сонячної енергетики, цьому сприяє географічне розташування, завдяки якому Україна має високі показники надходження інсоляції, помірний клімат, рівнинну поверхню. Світові тенденції розвитку електроенергетики в умовах постійного зростання цін на традиційні види палива свідчать про те, що необхідно зменшувати частку електростанцій, які працюють на традиційних видах палива та нарощувати потужності нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії.

2. Запропоновано інвестування у встановлення дахової сонячної електростанції в якості підвищення інвестиційної привабливості та ефективності діяльності ТОВ «Енергоефективні рішення», що може значно підвищити конкурентоспроможність підприємства та забезпечити сталий розвиток бізнесу, так як мають багато переваг: використання сонячної електроенергії може суттєво знизити витрати на електрику, особливо в умовах зростання цін на енергоресурси; завдяки інвестиціям у сонячні панелі, підприємство може забезпечити стабільну ціну на електроенергію на багато років, що дозволить знизити фінансові ризики; власне виробництво електроенергії сприяє зменшенню залежності від зовнішніх постачальників, що є стратегічно важливим у сучасних умовах; підприємство може отримувати доходи від продажу енергії, що не використовується, до мережі, що додатково підвищує фінансову вигоду тощо.

3. Доведено, що запровадження інвестиційного проєкту ТОВ «Енергоефективні рішення» щодо встановлення встановлення дахової сонячної електростанції є стратегічно важливим кроком у напрямку зелених технологій та сталого розвитку. Це не тільки дозволить знизити витрати на електроенергію, а й сприятиме поліпшенню екологічної репутації підприємства, відповідно до глобальних тенденцій у галузі корпоративної соціальної відповідальності. Розраховані показники ефективності впровадження проєкту показали, що проєкт є доцільним, оскільки: NPV перевищує суму інвестицій, термін окупності проєкту – 10 роки, індекс рентабельності – 8,6%, енергетична ефективність проєкту показує генерацію 75000 кВт•год на рік, що дає дохід 472,500 грн за рік, зменшення викидів CO₂ становить 37500 кг на рік, що позитивно впливає на навколишнє середовище та сприяє іміджу підприємства як «зеленого» бренду. Інвестиційний проєкт встановлення сонячних електростанцій має потенціал не тільки для покращення фінансових результатів підприємства, але й для позитивного впливу на екологічну ситуацію та розвиток місцевих громад. Тому запропонований проєкт потрібно реалізувати.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження дали змогу зробити такі висновки.

1. Доведено, що інвестиції – це вкладення будь-яких коштів у матеріальні, нематеріальні та фінансові активи з метою отримання прибутку або іншого ефекту. Класифікація форм (видів) інвестицій і типів інвесторів дозволяє підприємству більш ефективно управляти інвестиційним портфелем.

2. Встановлено, що інвестиційна діяльність є важливою частиною економічного процесу, спрямованою на підвищення ефективності використання ресурсів і досягнення бажаних результатів. Одне з найбільш важливих господарських завдань, яке повинні вирішувати підприємства - це вигідне вкладення грошових ресурсів з метою отримання максимального доходу. Успішна реалізація інвестиційних завдань на тому чи іншому етапі розвитку підприємства може мати визначальне значення для його подальшої роботи.

3. З'ясовано, що аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємств є невід'ємною складовою прийняття раціональних інвестиційних рішень. Він забезпечує необхідну інформацію для оптимізації процесу інвестування, зменшення ризиків і максимізації прибутків, що, в свою чергу, сприяє стійкому розвитку підприємства в умовах конкурентного середовища. За допомогою розглянутих вище методів щодо оцінювання ефективності залучення інвестицій оцінюється і порівнюється інвестиційна привабливість (ефективність) напрямів інвестування, окремих проєктів або об'єктів.

4. Встановлено, що ТОВ «Енергоефективні рішення» – невелика комерційна організація, яка є офіційним представником та дилером ТМ POLVAX, розробляє індивідуальні енергоефективні рішення для різних бізнесів. На підприємстві обраний лінійний тип організації. Середньооблікова чисельність працівників комерційної організації на кінець 2021 року становила 13 осіб, на кінець 2022 року – 12 осіб, на кінець 2023 року – 17 осіб відповідно, тобто має місце тенденція до збільшення чисельності персоналу. Переважно

більшість працівників мають вищу освіту, їх частка складає більше 50%, найбільшу питому вагу у структурі персоналу займають працівники з 21 років до 30 років в межах 38,4% – 47,1%, найменшу питому вагу працівники старші за 45 років, їх питома вага на кінець 2023 року склала 11,8%. У розрізі статевої характеристика переважають чоловіки, їх частка склала більше 75,0%, що пояснюється специфікою комерційної організації. Проведений SWOT-аналіз показав, що сильною стороною комерційної організації є орієнтація на створення лояльних споживачів, підприємство прагне задовольнити потреби своїх клієнтів для довгострокових відносин. Слабкою стороною підприємства є недостатня реклама та не розвинута маркетингова діяльність.

5. Проаналізувавши основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства дійшли висновку, що на кінець 2023 року загальна вартість активів підприємства склала 12429,6 тис грн. В структурі активів переважають оборотні активи, їх частка становила 99,56%. Власний капітал протягом досліджуваного періоду має стійку динаміку збільшення (на кінець 2023 року збільшився на 1185,2%). Поточні зобов'язання на відміну від власного капіталу мали динаміку коливального характеру. На кінець 2023 року у структурі пасивів питому вагу становив власний капітал (51,82%), поточні зобов'язання становили 48,18%. Протягом досліджуваного періоду доходи перевищують витрати, що є позитивним у діяльності підприємства. Останні два роки простежується тенденція збільшення чистого прибутку і на кінець 2023 року він дорівнює 568,6 тис грн, що на 277 тис грн або на 94,99% більше ніж на кінець 2019 року.

6. За результатами проведеного аналізу показників фінансового стану, дійшли висновку, що протягом останніх п'яти років ліквідність балансу підприємства не є абсолютною, спостерігається нестача абсолютно ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. На кінець 2023 року тип фінансової стійкості підприємства можна оцінити як нестійкий, але розрахункові показники, які відображають рівень фінансової стійкості, мають позитивну динаміку збільшення. Підприємство, створюючи заходи, по

зменшенні кредиторської заборгованості, запасів, дебіторської заборгованості, має можливість покращити свою фінансову стійкість у подальшому. Показники ділової активності свідчить про невисоку ділову активність підприємства протягом останніх п'яти років. Розраховані показники рентабельності на кінець 2023 року мають тенденцію до зменшення.

7. Встановлено, що сьогодні Україна має великі перспективи розвитку сонячної енергетики, цьому сприяє географічне розташування, завдяки якому Україна має високі показники надходження інсоляції, помірний клімат, рівнинну поверхню.

8. Запропоновано інвестування у встановлення дахової сонячної електростанції в якості підвищення інвестиційної привабливості та ефективності діяльності ТОВ «Енергоефективні рішення», що може значно підвищити конкурентоспроможність підприємства та забезпечити сталий розвиток бізнесу, так як мають багато переваг: використання сонячної електроенергії може суттєво знизити витрати на електрику; підприємство може забезпечити стабільну ціну на електроенергію на багато років, що дозволить знизити фінансові ризики; власне виробництво електроенергії сприяє зменшенню залежності від зовнішніх постачальників тощо.

9. Доведено, що запровадження інвестиційного проєкту ТОВ «Енергоефективні рішення» щодо встановлення встановлення дахової сонячної електростанції має потенціал не тільки для покращення фінансових результатів, але й для позитивного впливу на екологічну ситуацію та розвиток місцевих громад. Розраховані показники ефективності впровадження проєкту показали, що проєкт є доцільним, оскільки: NPV перевищує суму інвестицій, термін окупності проєкту – 10 роки, індекс рентабельності – 8,6%, енергетична ефективність проєкту показує генерацію 75000 кВт•год на рік, що дає дохід 472,500 грн за рік, зменшення викидів CO₂ становить 37500 кг на рік, що позитивно впливає на навколишнє середовище та сприяє іміджу підприємства як «зеленого» бренду. Тому запропонований проєкт потрібно реалізувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атамас О. Інвестиційна діяльність в Україні: реалії сьогодення. *Економіка та суспільство*. № 54. 2023. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2753>
2. Белінська О.В. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 4. Т.3. С. 267 – 271
3. Беленкова О.Ю. Система методів управління інвестиційною діяльністю. *Економіка та держава*. 2015. С. 38 – 42.
4. Боровік Л. В., Осадча Т. Ю. Залучення інвестицій як напрям активізації розвитку підприємництва в Україні. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. № 1(88). 2024. С. 397 – 402 URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/615/591
5. Буріменко Ю. І., Галан Л. В., Лебедев І. Ю., Щуровська А. Ю. Управління проектами : навч. посіб. Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2017. 208 с.
6. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємств. *Економіка і суспільство*. Вип. 11. 2017. С. 170 – 176
7. Войнаренко М.П., Бушовська Л.Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. № 5(21). 2015. С. 40 –44. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>
8. Галузь сонячної енергетики в Україні <https://www.ueex.com.ua/presscenter/news/galuz-sonyachnoi-energetiki-v-ukraini/>
9. Гончарова Н.М. Аналіз методичних підходів до оцінювання ефективності інвестиційних проектів. *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2018. Вип. 19. С. 393 – 400.
10. Гриньов А. В. Теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю машинобудівного підприємства. URL: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik

11. Гулик Т.В., Горб Є.Ю. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням ризиків в умовах невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Том 31 (70). № 6. 2020. С. 99 – 106 URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_6/19.pdf
12. Дідур К. М. Сутність інвестиційної діяльності та методи визначення її ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. № 5. 2023. С. 66 – 73 URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1194/1203>
13. Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 9 – 10. 2022. С. 30 – 37
14. Дука А. П. Теорія і практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навчальний посібник. К. : Каравела, 2008. 246 с.
15. Інвестиції в сонячну енергетику URL: <https://avenston.com/articles/solar-energy-investments/>
16. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник / С. О. Погасій, О. В. Познякова, Ю. В. Краснокутська; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ. 2009. 337 с.
17. Інвестиційний менеджмент: підруч. / за заг. ред. А. А. Мазаракі. К.: КНТЕУ. 2021. 388 с.
18. Каут О. В., Пирогов Д. О. Організація процесу інвестиційної діяльності підприємства. *Економіка і суспільство*. № 33. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/971/929/>
19. Козяр Н.О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 16. С. 67-75.
20. Коломієць Н. О., Коломієць О. П. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Вісник ХНТУСГ ім. Петра Василенка*. 2017. Вип. 188. С. 91 –106
21. Кондратенко Н. О., Волкова М. В. Особливості управління реалізацією інвестиційних проєктів на підприємстві. *Бізнес-інформ*. № 6. 2019. С. 176 – 181 URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-6_0-pages-176_181.pdf

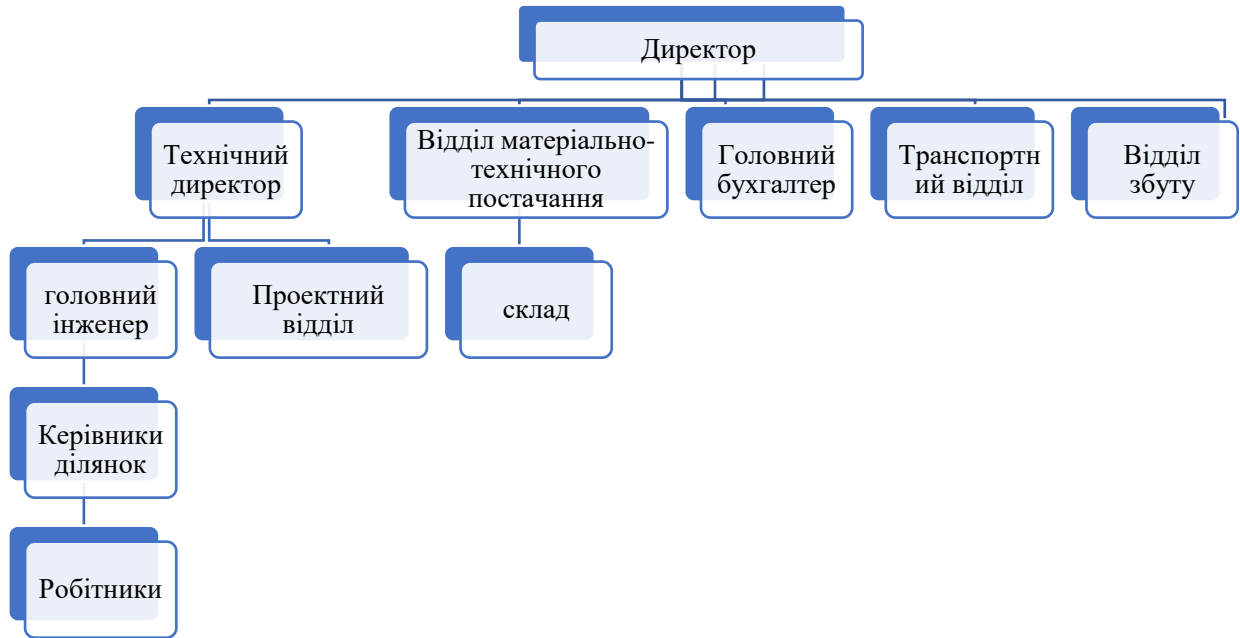
22. Костирко Л.А., Чернодубова Е.В. Методичне забезпечення аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 2 С. 31 – 37.
23. Кривко А. Форсайт-підхід до оцінки інвестиційних ризиків діяльності підприємств готельного господарства. *Сталий розвиток економіки*. №1(46). 2023. С. 79 - 83. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/622>
24. Криклива М.О. Методи оцінки ефективності інвестицій в сучасних умовах ведення бізнесу. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 216 – 218.
25. Куди рухається сонячна енергетика в Україні та світі URL: <https://mind.ua/openmind/20270637-kudi-ruhaetsya-sonyachna-energetika-v-ukrayini-ta-sviti>
26. Левандівський О. Т. Теоретична сутність інвестиційного процесу сільськогосподарських підприємств: зарубіжний досвід та виклики для України. *Економіка та управління АПК*. 2019. № 2. С. 96-103.
27. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. К. : Центр учбової літератури. 2009. 472 с
28. Майорова Т. В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні : монографія. Київ : КНЕУ, 2013. 332 с.
29. Мацука В.М. Інвестиційна діяльність України в глобальному середовищі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Т. 31(70), № 6. 2020. С. 19 – 24. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31\(70\)_6_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31(70)_6_6)
30. Мельникова В.А. Організаційно-методичний механізм оцінки проектних ризиків підприємств будівельної промисловості. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3. С. 444 – 452.
31. Мошляк І.О. Інвестиційна діяльність підприємства та її ефективність. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №3 (51), 2018. С. 68 - 73. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/976a3abd-adc0-4dc2-9e36-7f288fd4ba70/content>

32. Новикова І. В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04; МОН, Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.
33. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. Київ : Либра, 2002. 472 с.
34. Пивоварова Г.Б., Бобиль В.В., Гненний О.М. До питання оцінки ефективності інвестицій в умовах ризику. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.2>.
35. Поляков М. А. Планування інвестиційної діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 47. 2023. С. 156 – 159 URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/47_2023ua/29.pdf
36. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII, зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
37. Рожок С. Концептуальні засади інвестиційного, інноваційного забезпечення підприємств сфери інформаційних технологій. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №1 (73). 2024. С. 181 - 187
38. Романова Т.В., Кучер Я.В. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3538>
39. Рябенко В. П. Поняття інвестиційної діяльності в Україні: загально-правові підходи. *Трибуна молодого науковця*. № 2 (43). 2024. С. 64 – 68.
40. Рябенко В. П. Поняття інвестиційної діяльності в Україні: загально-правові підходи. *Трибуна молодого науковця*. № 2 (43). 2024. С. 64 – 68. URL: <https://www.legalposition.umsf.in.ua/archive/2024/2/15.pdf>
41. Савіцька С. І. Значення інвестиційної діяльності для розвитку вітчизняної економіки. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. Випуск 1 (42) 2024. С. 101 – 106.
42. Семенов А.Г. Моделювання інвестиційної діяльності підприємств. *Держава та регіон*. 2016. № 6 (93). С. 89 – 95.

43. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. № 12. 2020. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf
44. Слатвінська М. О., Бриндак В. М. Дискусійні погляди щодо трактування ключових понять інвестиційної діяльності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. № 5 - 6 (306-307). 2023. С. 54 – 61 URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/306-307/pdf/54-61.pdf>
45. Сонячна генерація: змінюються масштаб та географія об'єктів URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/tryfonivska-ses-foto-dtek>
46. Сонячні панелі: інвестиції, що окупаються URL: <https://e-si.energy/blog/how-quickly-solar-panels-pay-off-and-make-a-profit>
47. Сорока Л.М. Економічна сутність інвестицій та теоретичні основи інвестування. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=28882>
48. Тітенко З., Ліснічук В. Теоретичні основи визначення інвестиційної привабливості аграрних підприємств. *Економіка та суспільство*. № 59. 2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-37>
49. Ткачук І. І., Лядська В. М. Сучасні підходи до визначення сутності понять «інвестиції» та «інвестиційний проект». *Молодий вчений*. № 10. 2017. С. 1067 – 1070
50. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Київ : МАУП, 1999. 10 с.
51. Шепиленко В. Ю. Інвестиційна складова діяльності підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. Вип. 2 (88). 2022. С. 91 – 96.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Рисунок А1 Організаційна структура ТОВ «Енергоефективні рішення»

ДОДАТОК Б

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

Условия, правила и принципы работы в Climatech

Помни, понимай и соблюдай температурный режим компании в виде трех «П» — Принципов,

Правил и Парадигм работы. Соблюдение всех правил — это основа

эффективного функционирования компании.

Видео введение: https://drive.google.com/file/d/11oauVGEMgbc96rtjOqaw_kpLPmuwh4AK/view

Внутренние правила

1. Приходи на работу вовремя, мы работаем с 9:00 до 18:00 (официально), 8-ми часовой рабочий день.
 - Ты можешь прийти/уйти в другое время, если:
 - у тебя другая договоренность о времени работы с твоим непосредственным руководителем;
 - ты приехал позже, но компенсируешь рабочее время (8 часов) в другое время;
 - ты приехал раньше и соответственно уехал раньше.
 - Опоздал – отработай. Если ты понимаешь, что опаздываешь больше, чем на 20 минут, сообщи заранее это в общий рабочий чат в [телеграме «Офисная флудилка»](#), и предупреди своего руководителя, чтобы твои коллеги знали и не спрашивали друг у друга где ты. Будь добр, задержись и отработай это время, будь ответственным.
 - Предупреждай заранее о переносе встречи, времени и, если ты по какой-то причине опаздываешь.
 - Своё рабочее время, с 9:00 до 18:00, просим тебя полностью уделять компании, если у тебя есть какие-то дополнительные проекты в не компании, ты можешь ими заниматься, но не в ущерб компании и [правил о неразглашении конфиденциальной информации](#).
2. Не болеть. А если заболел - болеть дома. Позаботься о своем здоровье и о здоровье своих коллег.
 - Если ты чувствуешь лёгкое недомогание, небольшую температуру, кашель, насморк и т.д., лучше возьми работу на дом, восстанови силы и возвращайся в офис.
 - Если же ты всё таки заболел - возьми оплачиваемый больничный (количество дней не ограничено, надеемся на твою осознанность и скорейшее выздоровление).
 - В любом случае предупреди об этом своих коллег и руководителя и сообщи заранее это в общий рабочий чат в [телеграме «Офисная флудилка»](#).
 - И не забывай перед выходом на работу сделать тест на Covid и скинуть результат в [телеграме «Офисная флудилка»](#) (фотошоп просьба не приносить :)))
3. Отдыхай и пополняйся энергией! В нашей компании есть ежегодный оплачиваемый отпуск - 15 рабочих дней (3 календарные недели). Их ты можешь использовать по своему усмотрению - на отпуск, отгул и другие дела. [Ведется график, поэтому есть определённые правила](#) как

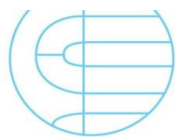

начисляется и рассчитывается отпуск, и какая есть система подачи информации. Если что-то не понятно, запрашивай информацию у HR.

4. Важно соблюдать в переписке этику общения. Каждое письмо – это наша визитная карточка и отражение деловой позиции. В отношении электронной деловой переписки справедливы такие же нормы и правила, которыми деловое сообщество оперирует в любых других формах делового взаимодействия: в общении по телефону, ведении переговоров и т.д.
 - Взаимное уважение (обращаться по имени, спасибо, пожалуйста...);
 - Понимание важности вопросов конфиденциальности;
 - Пунктуальность в обмене информацией.
5. Вся рабочая переписка проходит только через корпоративную почту (общение с клиентами, партнёрами, поставщиками и т.д.), для создания своей корпоративной почты, обратись с маркетологу компании. Лучше всего при получении письма не затягивать с его изучением и ответом, оперативно реагировать.

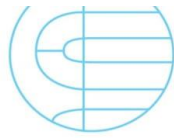
Получение писем:

- проверяйте свой почтовый ящик как минимум два раза в день, лучше утром и после обеда;
 - при длительном отсутствии на рабочем месте целесообразным будет использование автоответчика, который проинформирует ваших абонентов о состоянии дел;
 - используйте функцию автопроверки с настройкой на получение почты каждые 2-3 минуты (но не реже 10 минут) с открытием в отдельном окне и звуковым уведомлением;
 - если нет возможности прочесть сообщение сразу, постарайтесь хотя бы пробежаться глазами по тексту – благодаря такой оценке вы сможете понять важность письма, определить требуемую срочность ответа.
6. Мы празднуем и отмечаем дни рождения с коллегами легким фуршетом в обеденное время, либо более насыщенной программой в вечернее время. Раз в месяц, в последнюю пятницу текущего месяца у нас проходит **“День Именинника”**, все именинники месяца собираются и организывают командный тимбилдинг/отдых/развлечения. Распитие крепких спиртных напитков в офисе не приветствуется. [Календарь Дней Рождений и Годовщин работы в компании](#) (добавляй себе в календарь)
 7. Компания приветствует желание сотрудника к развитию и компенсирует обучение от 50% его стоимости. По всем вопросам касающихся темы обучения (хочешь и знаешь чему хочешь обучиться / хочешь, но не знаешь, обращайся к Бабенко Екатерина, она поможет).
 8. Не бери чужое без спроса. В офисе, как и в армии, работает понятие «потерял», а не «украли». И все же пропажа степлера, флешки или калькулятора не дает право добирать «потерянное» на других столах.
 9. Старайся не использовать чужой компьютер. Хотя рабочий компьютер и нельзя назвать личной вещью, многие люди могут негативно отнестись к использованию их компьютеров и ноутбуков. По возможности либо предупреждай хозяина, либо избегай вообще этого, даже если тебе необходимо

поработать всего несколько минут. Если же такая необходимость возникает, никогда не делай это без разрешения человека, который работает за этим компьютером.

10. Мой за собой посуду после обеда. Сразу мой. Лучше вообще выкинуть ланчбокс, чем оставлять его грязным в раковине. А если к тебе приходили гости - помой пожалуйста посуду за них.
11. Рабочий стол - лицо каждого сотрудника. Когда на столе порядок, нет лишних бумаг и отвлекающих деталей, ты собран, аккуратен и целеустремлен. Позаботься о том, чтобы все вещи были на своих местах, в органайзерах, папках, не было мусора, все очень удобно и эргономично. Не оставляй в конце рабочего дня на столе грязные чашки и разбросанные документы.
12. Не допускай распространения недостоверной и непроверенной информации, слухов, касающейся сотрудников и деятельности компании.
13. Открывая дверь нашего офиса, потенциальный клиент складывает впечатление о нас в первую минуту. Постарайся встретить его с улыбкой и помочь в ориентации, если он не знает к кому подойти, а вы вдруг встретились глазами)))))
14. У нас есть негласные **“Правила Парковки”**:
 - На нашей парковке всегда должно быть свободных 2 места для наших клиентов или партнёров. Перед тем как запарковаться, убедись, что эти 2 парковочных места останутся;
 - Если же всё занято, воспользуйся парковкой магазина “Виктория”, на ней мы можем ставить не более 5-ти наших машин.
15. С недавних пор мы начали сортировать мусор. Забота об экологии — это ответственность не только государства или общественных организаций, но и каждого отдельного человека. Сортировка мусора — минимальный и посильный вклад в сохранение и улучшение экологической ситуации как на всей планете, так и в нашей стране.
 - на нашей кухне есть 3 коробки для разного вида мусора;
 - прежде чем выкидывать туда мусор, ознакомься с правилами сортировки, которые прописаны на самой коробке;
 - мусор, который не можно поместить в эти коробки, выкидывай в общий под умывальником;
 - в мусорное ведро, что находится под твоим рабочим столом, выкидывай только бумагу.
16. Будь примером для подражания! Дисциплина — залог успешности компании и признак профессионализма.
 - Начни с себя, придерживайся тех же правил, выполнение которых требуешь от других;
 - Если кто-то не следует правилам, не выноси это прилюдно, а просто сделай корректное замечание коллеге.

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

Корпоративные правила

Правило №1

Задачи принимаются только в письменной форме!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1ZRg6AQeSuXXDsVmv8yJtGJxZSIppgNFs/view>

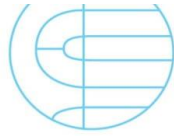
- Все задачи принимаются только в Битриксе с описанием самой задачи, какой результат ожидается, с установленным сроком и 1 ответственным (ответственный в задаче может быть только один человек). [Как ставить задачи в Битриксе](#)
- Просьба – разновидность задачи, которая ставится тоже письменно, но можно и не в Битриксе, а в любом другом мессенджере;
- Как определить, что ставить в Битриксе, а что нет? Задача или просьба?
 - ❖ задача – это больше, чем просьба. Это маленький или большой проект, для выполнения которой нужно подготовиться, собрать информацию, провести анализ, потратить какое-то время на её решение и т.д.
 - ❖ если на создание задачи в Битриксе тратится больше времени, чем на её выполнение, то это можно отнести к просьбе и не ставить эту задачу в Битриксе (что-то распечатать, быстрый отчёт, вопрос/ответ, в общем маленькая рабочая просьба);
- Если задача дается устно или в вайбере, телеграме, e-mail, продублируй её в Битриксе, отметив там ответственного человека, на которого ставится задача;
- Уведомил коллегу, что задача принята - ответь на сообщение от коллеги, даже если сейчас не собираешься заниматься этим вопросом (принял/отклонил, прочитал, взял в работу, займешься позже и т.д.)
- Руководитель или коллега не озвучил сроки и результат? Обязательно уточни сам!

Правило №2

Принимаешь задание — задай достаточно вопросов для его выполнения!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1kn5vtJbwjNxBHQ42VAIGNnuWRXpSLdbLe/view>

Создай список обязательных вопросов для принятия задачи. Благодаря им исполнитель узнает все детали, чтобы иметь полное представление о том, что ему предстоит делать:

Правило №7

Getting Things Done!

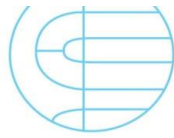
Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1EJpZjMZcxbJPC9USyuhJ6duwuPzT7dL/view>

Книга [“Как привести дела в порядок”](#), Дэвид Аллен

Главное не то, какой технологией вы пользуетесь, а то, что вы выбрали для себя “свою методику”, которая удобна для вас. Воспользуйтесь методологией, что приведена в книге, описана ниже или любым другим аналогом.

Для того, чтобы упорядочить свои дела, расставить приоритеты, правильно распоряжаться своим временем, ничего не потерять и не забыть, воспользуйтесь методами правильного планирования:

- Планируй онлайн (используй Google-календарь)
- Вноси задачи в определенном порядке (Сначала стоит внести те, что повторяются изо дня в день или с другой регулярной последовательностью: обеды, планерки и т. п. Затем — дела с конкретным таймингом: встречи, переговоры, собеседования. Все оставшиеся задачи нужно вносить в зависимости от их сроков и приоритетов)
- Учитывай приоритетность задач (воспользуйся методом тайм-менеджмента ABCDE от Брайана Трейси:
 - **А** – Пометка «А» означает «очень важное дело», которое обязательно надо выполнить. Если вы не справитесь с задачей, это приведет к серьезным отрицательным последствиям, если все получится удачно – ожидаются положительные сдвиги. Если в списке более одного пункта «А», им присваиваются относительные приоритеты, то есть вы помечаете их как «А-1», «А-2», «А-3» и так далее. Работу нужно начинать с «А-1».
 - **В** – Пометка «В» соответствует делу, которое вам надо было бы сделать, но его выполнение или невыполнение повлечет лишь умеренные последствия. Если вы проигнорируете их, может быть, кто-то разочаруется, кому-то вы доставите этим неудобства, но дела с грифом «В» не идут ни в какое сравнение по важности с первым списком.
 - **С** – Пункт с пометой «С» определяет работу, которую хорошо было бы сделать, но она не будет иметь никаких последствий, никак не влияет на вашу рабочую жизнь.
 - **D** – Помету «D» (от слова «delegate» - «поручать») получают пункты, допускающие перепоручение. Следуйте правилу делегировать все, что в состоянии сделать кто-либо другой, чтобы освободить себе больше времени для работ «А», которые можете выполнить только вы.
 - **E** - Наконец, помета «Е» (от слова «eliminate» - «уничтожать») – пункты, которые можно просто вычеркнуть, и это практически ни на чем не скажется. Такие дела, некогда важные, но на сегодня утратившие значение и для вас, и для окружающих. Вы продолжаете заниматься ими по привычке или ради симпатии к ним. Но каждую минуту, потраченную на задачу «Е», вы отбираете у дел, способных значительно изменить вашу жизнь.
- Учитывай deadline (следи за задачами и не дожидайся последнего дня для их выполнения);

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

- Доносит до сотрудника информацию о том, что он сделал хорошо и правильно, чтобы в следующий раз он повторил верные действия;
- Объясняет, что в следующий раз следует сделать по-другому, и как именно;
- Сохраняет его рабочий настрой и не понижает самооценку.

Правило №5

Выясни Ценный Результат своей деятельности и работай над его достижением!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1RQiBnToJ7Th-Q2hKdy5vv-73wrm9G9N0/view>

Это то, чего ждет от тебя компания. Это тот итог работы, который предполагает конкретная должность в конкретной компании. Главные критерии Ценного Результата:

- Формулировка в виде результата, а не процесса. Не «позвонить», а «количество звонков», не «мыть пол», а «чистый пол»;
- Его можно измерить. Это всегда четкое количество чего-то;
- Ты можешь на него влиять.;
- Ты знаешь свой Ценный Результат и согласен с ним.

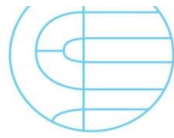
Правило №6

Результаты, а не процессы!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/16afuv4iZkQOIIOA1GeEfq5609P5pV3Of/view>

Компания оценивает и вознаграждает сотрудника не за процессы, а за результаты, которых он достигает. А точнее за пользу, которую сотрудник приносит компании.

- Необходимо постоянно фокусироваться на результате и не делать лишнего;
- Перед выполнением какой-либо задачи необходимо выяснять, что конкретно должно быть в итоге;
- Не лишайте себя удовольствия кайфовать от самого процесса выполнения задачи. Тем слаще будет достижение вами результата;
- Завал на работе и вынужденные ночевки в офисе — не показатель эффективности. Если такое есть, выясните причину и спланируйте свою работу так, чтобы достичь баланса между личной жизнью - работой.

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

- **Конечный срок.** Задача без срока выполнения — незадача. Поэтому дедлайн нужно узнать в первую очередь;
- **Приоритетность.** Для человека, который ставит задачу, она самая нужная и важная, и сделать ее желательнее «на вчера». Но у исполнителя помимо нового задания есть еще десяток других. Чтобы правильно распланировать нагрузку, ему необходимо сразу выяснить приоритет задач;
- **Конечная цель.** Исполнителю важно понимать свою роль в цепочке действий. Если задача рутинная, такой вопрос может и не понадобиться. Но чаще всего он все-таки нужен. Человек будет знать, как лучше выполнить поручение, если уяснит для себя конечную цель.
- **Промежуточные точки контроля.** Точки контроля — это инструмент для длительных многоэтапных задач. Исполнитель договаривается, что на протяжении установленного срока в определенные дни он будет предоставлять руководителю промежуточные результаты — то, что он уже сделал. Это позволит делегирующему вовремя скорректировать действия подопечного и избежать ошибок. Если для исполнителя задача новая и сложная, точки контроля необходимы.

Правило №3

Веди статистику выполненных задач и оценивай личную эффективность!

Видео на правило: https://drive.google.com/file/d/1wwkOZr-568Z_GT93mRoZOVZplbQLxTVe/view

Ежедневный отчет — это лучший способ быстро и вовремя оценить собственную эффективность и продуктивность в течение дня/недели/месяца.

- В течение дня, пока ты скачешь от задачи к задаче, ты не можешь оценить свою эффективность. Но в конце дня ты видишь: «Ага, сегодня я целый час помогал коллеге составлять отчет, хотя это не моя задача. А здесь я на целых три часа растянул то, что мог сделать за два».
- Ведите статистику по своим задачам, направляйте внимание на рост своей эффективности - эти показатели и будут весомой причиной для повышения тебе ЗП или продвижения по карьерной лестнице.

Правило №4

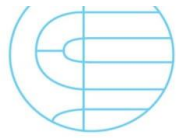
Давай качественную обратную связь!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1pMDIPGCISVJJGS8I6qVernFajoHv69Nr/view>

Мы получаем то, на чем фокусируем свое внимание. Один из вариантов качественной обратной связи:

- Говори сотруднику/коллеге, что у него получилось;
- Затем говори, что можно улучшить.

Обратная связь в таком формате выполняет свои основные задачи:

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

- Оставляй время для незапланированных задач (стремись к соотношению - 90% времени запланированные задачи, 10% незапланированные задачи, “форс-мажоры”. Бери во внимание, что разные должности требуют разного соотношения);
- Разбей сложные задачи (или «съесть слона по кусочкам». Это значит, что нужно расписать одну масштабную задачу на более мелкие подзадачи. Так их легче планировать во времени и распределять)

Правило №8

**Если главным приоритетом в задаче является срочность,
лучше выполнить задание вовремя, чем сорвать оговоренные сроки и не
предоставить результат вообще!**

Видео на правило: https://drive.google.com/file/d/16p_I9bOIFnZPbX8UIbblluUQg08t8gkc0/view

Любой результат можно доводить до идеала. При желании можно выполнить задание не то что на сто два — на двести два процента. Но как это желание соотносится с реальным положением вещей? Если у вас завтра встреча с партнерами и вам нужна презентация, то сделанная послезавтра, она потеряет смысл. Она просто будет не нужна.

Что дает правило?

- Объясняет коллегам всю важность правильного принятия задачи и ее деталей;
- Учит расставлять приоритеты между сверхрезультатом и сроками в зависимости от поставленной задачи.

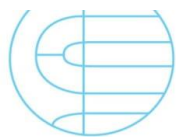
Правило №9

Знаешь, как улучшить рабочий процесс, — предлагай!

Видео на правило: https://drive.google.com/file/d/1zqHln4G8TSYgfWKZalt_VcXtShQPg0AJ/view

Инициатива, полезные идеи и рациональные предложения, как улучшить компанию поощряемы.

- Появилась идея/предложение, как улучшить любой бизнес-процесс компании, пиши HRD - Кате / в отдел орг. развития - Алине;
- На кухне, на стене висит волшебный ящик под названием “**Post CEO**” (почта CEO). Туда ты также можешь писать любые идеи, предложения, благодарности, вопросы, инициативы и т.д.
- [За генерацию идей получи достойное поощрение для себя или своего отдела.](#)

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

7. Составьте план действий в конце совещания. Следует уточнить у сотрудников, понятно ли им итоговое решение собрания, что необходимо делать дальше и какого результата достичь. Если что-то пошло не так, нужно проанализировать все ошибки и учесть их в следующий раз.

8. Следите за временем. Важно, как своевременно начать совещание, так и вовремя его закончить. Пунктуальность играет не последнюю роль в достижении успеха.

9. Ведите работу с подчиненными после завершения совещания. Внесите протокол встречи в задачу в Битриксе и поставьте сопутствующие задачи на ответственных после завершения совещания.

10. Контролируйте соблюдение принятых решений. По завершении собрания следите за тем, чтобы сотрудники следовали принятому плану и выработанной стратегии, а не забыли обо всем уже через пять минут после окончания планерки.

Учитывайте эти правила проведения эффективного совещания, чтобы повысить эффективность, скорость и качество выполнения задач, сплотить коллектив и улучшить атмосферу на рабочем месте.

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

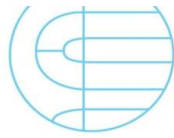

Эффективные совещания — это заранее спланированные встречи, которые имеют четкую структуру и проходят по четко установленным параметрам.

Планирование всех встреч и совещаний проводится через Битрикс с указанием повестки, формата и протокола встречи. Только встречи с Клиентами не проводятся по этому правилу.

Чтобы эффективно проводить совещания для начала обозначим три ключевых составляющих успешной встречи коллектива: открытый диалог, ясная цель и сильный лидер. [А теперь пройдем 10 ключевых шагов организации эффективного совещания:](#)

1. Хорошо продумайте цель встречи. Если в ней нет смысла, тогда не стоит напрягаться самому и отвлекать коллег от работы. Сегодня без труда можно предоставить информацию каждому члену команды через мессенджеры, CRM, электронную почту. Необходимость в проведении совещания может быть оправдана только тогда, когда нужно получить немедленную реакцию. В этом случае собранию быть!
2. Тщательно подготовьтесь. Можно продумать не только основные пункты плана, но и потренировать некоторые фразы, возможно, написать вступительную или завершающую речь. [Инструкция по проведению встреч/совещаний.](#)
3. Своевременно оповестите каждого члена коллектива о совещании. Если вдохновить команду хотя бы одним убедительным и обоснованным тезисом, мотивировать их к мероприятию, повыситесь и эффективность собрания. Все будут понимать, зачем встретились и чего нужно достичь в конечном итоге. Так что необходимо заранее досконально продумать цели, после чего оповестить сотрудников о встрече.
4. Руководите процессом. Хорошее совещание может пройти только под хорошим руководством. Необходимо дать понять собравшимся, что вы здесь выполняете еще и функцию наблюдателя и будете следить за тем, чтобы совещание соответствовало теме, укладывалось во временные рамки и чтобы никто не отклонялся от поставленных задач. Не менее важно показать, что вы уважаете время каждого из присутствующих. Для этого позвольте им наблюдать за стрелкой часов или установите таймер. Каждый раз, когда основная тема будет замещаться второстепенными разговорами, возвращайте всех в нужное русло.
5. Позвольте каждому свободно размышлять. Но не позволяйте другим участникам процесса высмеивать говорящего. Следите за дисциплиной.
6. Важно, чтобы все присутствующие принимали участие в обсуждении и каждый смог внести свое предложение, идею или высказать личное мнение относительно обсуждаемой темы. Необходимо выслушать всех и только после этого, путем анализа всего услышанного, принимать окончательное решение.

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

- Исключением есть корпоративное обучение, которое предлагается и организуется компанией, в таком случае компенсация стоимости оговаривается (пример, корпоративное обучение курс первой помощи 50% x 50%, курс интеграция мирового искусства в бизнес-процессы 100% оплата компанией);
- Раз в 2 месяца мы проводим “Книжный клуб” с вином и вкусностями. Хочешь сюда? Пиши HR;
- Читай, у нас есть своя библиотека. Если ты взял книгу, напиши HR-у какую ты книгу взял и на какой срок. А если есть идея какую книгу стоит почитать, пиши снова HR, и мы пополним нашу библиотеку, либо купи сам и после прочтения мы компенсируем тебе её стоимость. Также есть онлайн корпоративная библиотека (доступ к ней запрашивай у HR).

Правило №17

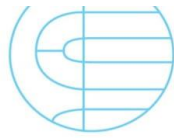
(дополнение к правилу №1)

Эффективность твоих коллег по работе в Битриксе зависит от твоей личной ответственности!

Так как все задачи принимаются только в письменной форме и в Битриксе (за исключением просьб, правило №1), наша задача относится к этому ответственно и придерживаться основных правил:

- Минимум 3 раза в день (утром, днём и в конце рабочего дня) нужно зайти в Битрикс, принять поставленные задачи, перенести дедлайны, если понимаете, что эту задачу не выполните или вам нужно больше времени (дедлайн переносится не тогда, когда уже загорелся «огонек» о просрочке, а до этого момента, так как ведётся статистика просроченных задач по каждому сотруднику);
- Каждый вечер проверьте задачи и дедлайны. О просрочке собирается информация каждый день в 20:00;
- Закрываем задачи с четким описанием того, что выполнено, либо прикрепляем соответствующий файл, показывающий что задача выполнена;
- За дедлайн задачи отвечает ответственный по задаче, тот, кто принял эту задачу;
- Не принимать задачу, отказываться от нее без согласования с человеком, который поставил вам задачу нельзя. Укажите причину по которой вы не можете принять эту задачу, предложите варианты, кто её может сделать или что вам нужно для её выполнения.

Правило №18

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

Когда у нас все хорошо, мы переносим это настроение на свои задачи и закрываем их в разы эффективнее.

Правило №16

Рост компании невозможен без роста сотрудников!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1jwGX26mZDnx9HN3JljzqCSKVXCKe78H2/view>

Развитие себя - это не трата денег и времени, это инвестиция в себя. Основная задача компании - развивать сотрудников, развивать отделы, тем самым будет расти и развиваться сама компания.

Компания приветствует желание сотрудника к развитию и компенсирует обучение от 50% до 100% его стоимости.

- Заявки на любое обучение подаются через HRD с согласованием самого обучения, его стоимости и компенсации;
- Как это сделать? Просто ставь задачу в Битриксе:
 - 1) необходимо подобрать обучение (чётко пропиши что нужно усилить, чему нужно учиться, варианты обучения, если они есть и сроки, когда хотел бы пройти обучение)
 - 2) согласовать уже выбранное тобой обучение, тоже через задачу в Битриксе (что за обучение, его стоимость, даты обучения и вариант компенсации)
- Компенсация 0% - если обучение не профильное и не будет применяться тобою в твоей непосредственной работе, для своих потребностей или личного развития (пример, проектировщик пошёл на курсы по массажу, HR пошел на курсы по вождению...);
- Компенсация 50% x 50% - обучение не профильное, но будет тобою применяться в твоей работе, соответственно поднимет твою эффективность (пример, рекрутер пошел на обучение по ораторскому искусству, правила самопрезентации для привлечения лучших кандидатов, менеджер по продажам пошел на курсы по физиогномике, лучше понимать клиентов при общении...);
- Компенсация 50% x 70% (*основная компенсация*) - профильное обучение, обучение которое необходимо в твоей работе (пример, маркетолог пошёл на курсы маркетинга в B2B, новое направление, рекрутер пошел на курсы по подбору персонала, проектировщик пошел на курсы по Revit...);
- Компенсация 100% - профильное обучение, усиление определённых качеств и навыков для перехода на новый уровень в компании, инициатива может быть как от самого сотрудника, так и от руководителя или прописанная в Индивидуальном Плане по Развитию, как основная;

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1OWzOpi0bgee8lQUXqLwqZ42Y5KflLudS/view>

С озвучиванием проблемы, предложи сразу и возможные ее решения. Не перекладывай ответственность на другого человека.

- Объясняй суть задачи;
- Предоставляй несколько вариантов решения и объясняй, почему выбрал именно их;
- Выбери среди нескольких вариантов один, наилучший, и поясни, почему он наиболее приемлем в данной ситуации.

Правило №14

Не уверен — не обещай! Обещаешь — делай!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1G78LUnyQnLU4KaolS5u3cPQHfZMhuaMm/view>

Честность в рабочих отношениях - здоровые и плодотворные результаты. Если вы понимаете, что не можете выполнить задачу/поручение, скажите об этом сразу. В таком случае у коллеги, который поставил вам задачу будет время, чтобы выбрать другого исполнителя, пересогласовать сроки или предоставить недостающие материалы.

Вы можете подумать, что, отказавшись, вы уничтожаете свою репутацию, но на самом деле, вы вовремя предотвращаете возможный коллапс. А вот, если вы эту задачу не выполните вообще или будете выполнять 3 из 5-ти поставленных, тогда ваши коллеги будут считать вас безответственным.

Подумайте и оцените свои силы и что, возможно, вам не хватает для выполнения поставленной задачи:

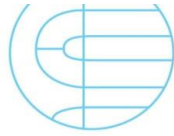
- знаний;
- времени;
- ресурсов.

Правило №15

Двери любого руководителя для тебя всегда открыты!

Видео на правило: <https://drive.google.com/file/d/1VnOChoT2C3TpOVEJ2elzK1QXgNOrcPM/view>

Быть всегда в контакте - двигаться в унисон в одном направлении! Любой член команды может обсудить свое состояние, настроение, открытые вопросы связанные с профессиональной деятельностью или просто какие-то нерешенные вопросы со своим непосредственным руководителем, а также на личных встречах с CEO или HR.

КЛИМАТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ И ИНЖИНИРИНГ

Правило №10

Чаще благодари и хвали окружающих тебя людей!

Видео на правило: https://drive.google.com/file/d/185j4sAupJlXukXmIO20OqlzE4_IdmJ8Z/view

Находи возможность благодарить окружающих себя людей. Создавай атмосферу вокруг себя, более легкую и позитивную. Ту атмосферу, в которой хочется жить и работать.

Когда я вижу, что люди не улыбаются мне, я просто начинаю улыбаться и говорить им «привет», и, как по волшебству, вокруг меня появляется больше улыбающихся людей. Выходит, что мир, как зеркало, отражает вас.

Роберт Кийосаки

Правило №12

Бери на себя ответственность!

Видео на правило: https://drive.google.com/file/d/1hezaD6Y0QpNnMdYkO02mlGpPWX4_1skJ/view

Научись быть лидером. Только лидер может отвечать за свои слова, поступки, удачи и неудачи! Лидером может быть каждый. Независимо от занимаемой должности человек должен нести ответственность за свои действия.

Ответственность - это ежедневный выбор, который ведёт меня к определённому качественному результату жизни.

Берите ответственность, если:

- у вас большой запрос к жизни;
- вы хотите, чтобы ваша жизнь динамично развивалась;
- вы хотите зарабатывать больше завтра.

Все имеют право на ошибку, все мы люди. Только для одних людей ошибки являются ценными уроками, а для других — поводом сетовать на тяжелую жизнь или обвинять кого-то.

Правило №13

Сообщай не только о проблеме, но и о ее возможных решениях!

Правило №19**Заранее планируй и резервируй время для проведения встреч
в Meeting Room.****Система бронирования переговорной!**

В нашей компании есть основная комната для переговоров “**Meeting Room**”. Для того, чтобы встречи не пересекались, каждый знал, когда комната для переговоров занята, а когда свободна, существует система бронирования переговорной:

- Всё действие осуществляется через гугл календарь. [Календарь бронирования Meeting Room.](#) (добавляй себе в календарь)
- Если ты НЕ пользуешься гугл календарём, попроси своего руководителя забронировать тебе переговорку.
- В этом календаре можно бронировать как регулярные встречи, так и любые другие рабочие встречи.
- Если тебе нужно забронировать переговорку на время, которое уже занято, и ты не можешь перенести её на другое время (например, если это важно для клиента), договорись с организатором встречи, может ли он перенести встречу на другое время.
- Прежде чем резервировать переговорку и организовывать встречу, обратись к **Правилу 18**, возможно после этого необходимость во встрече отпадёт.
- Любая рабочая встреча с резервированием Meeting Room (где участвует больше 2-х человек) должна быть оформлена исходя из **Правила 18**.

ШАГИ:

1. Исходя из **Правила 18** и [“Инструкции по проведению совещания”](#) составить план встречи / совещания;
2. Зарезервировать дату и время встречи в гугл календаре “**Бронь Meeting Room**”;
3. Если нет календаря, попросить руководителя забронировать переговорку;
4. Поставить задачу в проекте “**Совещания**” в Битриксе (по инструкции) и оповестить об этом всех участников встречи.

ДОДАТОК В

Таблиця В1

Корпоративні цінності ТОВ «Енергоефективні цінності»

Корпоративні цінності	Індикатори
<i>Командність (згуртована команда однією метою)</i>	Пропонує свою допомогу колегам для досягнення загальнокомандних цілей. Ставить в пріоритет досягнення загальнокомандних цілей. Конструктивно вирішує конфлікти, досягає згоди і підтримки. Відкрито обмінюється інформацією з колегами. Підтримує навколо себе атмосферу дружності та відкритості. Співпереживає почуттям інших, намагається зрозуміти, що співрозмовник говорить і відчуває.
<i>Інноваційність (вдосконалення діяльності)</i>	Позитивно ставиться до нового, підтримує пропозиції колег про зміни. Постійно генерує ідеї, знаходить нові підходи. Вирішує проблемні ситуації, що виникають в процесі виконання поставлених завдань, не чекає пінка. Йде на виправданий ризик, якщо результат того вартий. Вміє швидко реагувати і приймати адекватні рішення в стресових ситуаціях. Може швидко придумувати незвичайні ідеї для вирішення складних ситуацій. Творчо мислити.
<i>Результативність (орієнтація на результат)</i>	Бачить чіткий образ результату, розуміє, що від нього хочуть. Не зупиняється на досягнутому, відразу ставить нову, більш складну мету в порівнянні з попередньою (постійно підвищує планку). Самостійно визначає способи і необхідні ресурси для вирішення робочих завдань. У разі виникнення труднощів або невдач не відступає, гнучко реагує на перешкоди. Виконує завдання відповідно до вимог і поставленими термінами. Бере на себе відповідальність за результати своєї роботи, визнає допущені помилки. Пишається своєю роботою
<i>Розвиток (особистісний і професійний ріст)</i>	Саморозвиток, ставить конкретні цілі для професійного розвитку, регулярно працює над собою. Дає позитивні коментарі щодо здібностей чи потенціалу інших людей. Вірить, що інші можуть і хочуть вчитися. Запитує зворотний зв'язок про ефективність своєї діяльності, сприймає її позитивно.
<i>Орієнтація на клієнта (внутрішнього і зовнішнього)</i>	Завжди виконує обіцянки, дані клієнтам. Підтримує чітке спілкування з клієнтом на предмет взаємних очікувань. Ставить себе на місце клієнта і опрацьовує кожне бажання і запит клієнта. Розуміє та підтримує місію та цілі компанії. Адекватно ставиться до заперечень клієнтів, не втрачає контроль.
<i>Організація діяльності (системність)</i>	Чітко планує свою діяльність. Самостійно розставляє пріоритети у своїй поточній діяльності. Самостійно контролює результати і якість своєї роботи. Дає зворотний зв'язок за рівнем успішності виконаного завдання. Аналізує ситуацію, враховує всі ключові фактори, що впливають на результат його діяльності. Може прогнозувати наслідки своїх дій у короткостроковій перспективі.
<i>Комунікабельність (дружнє ставлення)</i>	Підтримує сформовані відносини з наявними колом контактів як всередині, так і за межами компанії. Викладає свої думки зрозуміло за змістом. Чує і бере до уваги думку інших, адаптує свій стиль спілкування. Обґрунтовує свою позицію. Наводить логічні аргументи на підтримку своїх ідей.

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

ДОДАТОК Г

Таблиця Г1

Структура та динаміка оборотних активів ТОВ «Енергоефективні цінності»

Показники	2019		2020		2021		2022		2023		Відхилення 2023/2019		
	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	+,-	%	питома вага
Запаси	5158,1	31,32	5333,9	33,86	17744,2	68,28	17658	69,84	1829,4	14,78	-3328,7	-64,53	-16,54
у тому числі готова продукція	4259,5	25,86	2287,3	14,52	2810,9	10,82	5965,7	23,60	1341,9	10,84	-2917,6	-68,50	-15,02
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	460,2	2,79	913	5,80	2059,9	7,93	1005	3,97	3549,8	28,68	3089,6	671,36	25,89
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	24,7	0,15	0,3	0,002	-	-	-	-	-	-	-24,7	-100,0	-0,15
Інша поточна дебіторська заборгованість	8697,2	52,81	7902,3	50,16	2671,3	10,28	2360,2	9,34	5568,8	45,00	-3128,4	-35,97	-7,81
Гроші та їх еквіваленти	0,1	0,00	2,5	0,02	594,8	2,29	1434,8	5,67	1049	8,48	1048,9	1048900,0	8,48
Витрати майбутніх періодів	6,5	0,04	7,1	0,05	47,9	0,18	5,8	0,02	7,5	0,06	1	15,38	0,02
Інші оборотні активи	2122,5	12,89	1594	10,12	2867,6	11,04	2819,3	11,15	370,7	3,00	-1751,8	-82,53	-9,89
Всього оборотних активів	16469,3	100,0	15753,1	100,0	25985,7	100,0	25283,1	100,0	12375,2	100,0	-4094,1	-24,86	x

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

ДОДАТОК Д

Таблиця Д1

Структура та динаміка поточних зобов'язань ТОВ «Енергоефективні цінності»

Показники	2019		2020		2021		2022		2023		Відхилення 2023/2019		
	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	тис грн	% в структурі	+,-	%	питома вага
Короткострокові кредити банків	-	-	20,1	0,14	500,0	2,38	333,3	1,70	166,7	2,78	+166,7	+100,0	+2,78
Поточна кредиторська заборгованість за:													
товари, роботи, послуги	1918,8	12,5	1760,0	12,1	2971,9	14,13	3516,0	17,96	3633,6	60,68	1714,8	89,36	48,18
розрахунками з бюджетом	67,5	0,42	38,8	0,27	35,3	0,17	97,4	0,50	193,6	3,23	126,1	186,81	2,81
розрахунками зі страхування	3,7	0,0003	3,0	0,0002	-	-	-	-	-	-	-	-	-
розрахунками з оплати праці	14,4	0,09	11,4	0,08	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	14022,4	86,9	12775,5	87,45	17530,4	83,3	15626,0	79,84	1994,1	33,30	-12028,3	-85,78	-53,6
Поточні зобов'язання, всього	16127,8	100,0	14608,8	100,0	21037,6	100,0	19572,7	100,0	5988,0	100,0	-10139,8	-62,87	x

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства

ДОДАТОК Е

Таблиця Е1

Показники ліквідності балансу ТОВ «Енергоефективні рішення», тис грн

Активи	2019	2020	2021	2022	2023	Пасиви	2019	2020	2021	2022	2023
Найбільш ліквідні активи (А1)	0,1	2,5	594,8	144,8	1049,0	Негайні пасиви (П1)	2087,3	1798,8	3007,2	19239,4	5821,3
Активи, що швидко реалізуються (А2)	9350,1	7572,2	4731,2	6184,5	9489,3	Короткострокові пасиви (П2)	14022,4	12795,6	18030,4	333,3	166,7
Активи, що реалізуються повільно (А3)	7179,7	7929,0	20611,8	17663,8	1836,9	Довгострокові пасиви (П3)	-	-	-	-	-
Активи, що важко реалізуються (А4)	121,2	96,0	138,9	78,9	54,4	Постійні пасиви (П4)	529,8	1033,2	5087,0	5789,3	6441,6
Баланс	16657,6	15642,0	26124,6	25362,0	12129,6	Баланс	4244,0	15642,0	26124,6	25362,0	12129,6

Складено автором на основі внутрішньої інформації підприємства